

**CPS WELSH LANGUAGE SCHEME
CYNLLUN IAITH GYMRAEG Y CPS**

Contents

1	Introduction	6
2	Our scheme	8
3	Responsibility for the scheme	10
4	Planning & delivery of services	12
5	Interaction with other agencies	14
6	Dealing with the Welsh Speaking Public	16
7	The public image of the Crown Prosecution Service	22
8	Implementing the scheme	26
9	Monitoring	30
10	Publicising the scheme	32
11	Satisfaction	34
	Annex 1 – Implementation plan	36
	Annex 2 – Performance indicators	52
	Annex 3 – Complaints Procedure guidance	54
	Annex 4 – Crown Prosecution Service Welsh Language Scheme complaints procedure	60

Cynnwys

1. Cyflwyniad	7
2. Ein cynllun	9
3 Cyfrifoldeb am y cynllun	11
4. Cynllunio a chyflwyno gwasanaethau	13
5. Rhyngweithio ag asiantaethau eraill	15
6 Delio â'r cyhoedd sy'n siarad Cymraeg	17
7 Delwedd gyhoeddus Gwasanaeth Eryl y Goron	23
8 Gweithredu'r cynllun	27
9 Monitro	31
10 Rhoi cyhoeddusrwydd i'r cynllun	33
11 Bodlonrwydd	35
Atodiad 1 – Cynllun gweithredu	37
Atodiad 2 – Dangosyddion perfformiad	53
Atodiad 3 – Canllaw i'r Drefn Gwynion	55
Atodaid 4 – Cynllun Iaith Gymraeg Gwasanaeth Eryl y Goron – trefn gwynion	61

“The Crown Prosecution Service (CPS) has adopted the principle that in the conduct of public business and the administration of justice in Wales, it will treat the English and Welsh languages on a basis of equality. This scheme sets out how the CPS will give effect to that principle when providing services to the public in Wales.”

“Mae Gwasanaeth Eryl y Goron wedi mabwysiadu’r egwyddor, wrth gynnal busnes cyhoeddus a gweinyddu cyfiawnder yng Nghymru, y bydd yn trin y Gymraeg a’r Saesneg ar y sail eu bod yn gyfartal. Mae’r cynllun hwn yn nodi sut y bydd Gwasanaeth Eryl y Goron yn gweithredu’r egwyddor honno wrth ddarparu gwasanaethau i’r cyhoedd yng Nghymru.”

CPS WELSH LANGUAGE SCHEME

1 INTRODUCTION

The Crown Prosecution Service

- 1.1** The CPS consists of 42 Areas across England and Wales. It is headed by the Director of Public Prosecutions. The name of our organisation in Welsh is “Gwasanaeth Erlyn Y Goron”. The CPS is responsible for determining charges in all but the most minor criminal cases, and to prosecute all of the offences investigated by the Police across England and Wales.
- 1.2** All prosecutors in the CPS work to the same ‘Code for Crown Prosecutors’, and they apply the same guidelines and policies whether they are in England or Wales. The most important of these policies (i.e. the Code for Crown Prosecutors) is available in both Welsh and English.
- 1.3** The CPS in Wales consists of four Areas covering the Principality. The Areas are:
- i) Dyfed Powys [Carmarthen, main office; Haverfordwest and Newtown, sub offices];
  - ii) Gwent [Newport, sub office];
  - i iii) North Wales [Wrexham, main office; Colwyn Bay, sub offices];
  - i iv) South Wales [Cardiff, main office; Merthyr, Cardiff, Swansea, sub office].

The responsibility for applying the Welsh Language Scheme falls principally upon the CPS Areas in Wales since this scheme is intended to benefit those members of the public concerned with prosecutions within Wales.

- 1.4** The CPS takes decisions independently of the Police.
The Superintending Minister for the CPS is HM Attorney General.

CYNLLUN IAITH GYMRAEG Y CPS

1 CYFLWYNIAD

Gwasanaeth Erlyn y Goron

- 1.1** Mae gan y CPS 42 Rhanbarth ledled Cymru a Lloegr. Ein pennaeth yw'r Cyfarwyddwr Erlyniadau Cyhoeddus. Mae'r CPS yn gyfrifol am bennu cyhuddiadau ym mhob achos troseddol heblaw'r rhai lleiaf, ac am erlyn yr holl droseddau y bydd yr Heddlu ledled Cymru a Lloegr yn ymchwilio iddynt.
- 1.2** Bydd pob erlynydd yng Ngwasanaeth Erlyn y Goron yn gweithio i'r un 'Côd ar gyfer Erlynwyr y Goron', ac maent yn cymhwyso'r un canllawiau a pholisïau boed nhw yng Nghymru neu yn Lloegr. Mae'r pwysicaf o'r polisïau hyn (h.y. y Côt ar gyfer Erlynwyr y Goron) ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg.
- 1.3** Mae'r CPS yng Nghymru yn cynnwys pedwar Rhanbarth. Dyma'r Rhanbarthau:
- i) Dyfed Powys [Caerfyrddin, prif swyddfa; Hwlfordd a'r Drenewydd, is-swyddfeydd].
  - ii) Gwent [Casnewydd, is-swyddfa];
  - iii) Gogledd Cymru [Wrecsam, prif swyddfa; Bae Colwyn, is-swyddfa];
  - iv) De Cymru [Caerdydd, prif swyddfa; Merthyr, Caerdydd, Abertawe, is-swyddfa].
- Rhanbarthau'r CPS yng Nghymru sy'n bennaf gyfrifol am gymhwyso'r Cynllun Iaith Gymraeg gan mai bwriad y cynllun yw bod o fudd i'r aelodau hynny o'r cyhoedd sy'n ymwneud ag erlyniadau o fewn Cymru.
- 1.4** Bydd y CPS yn gwneud penderfyniadau yn annibynnol ar yr Heddlu. Y Gweinidog Arolygu dros y CPS yw'r Twrnai Cyffredinol.

2 OUR SCHEME

- 2.1** The CPS Welsh Language Scheme commits the CPS in Wales to support the principle of treating those in Wales who wish to use Welsh in the same way as those wishing to use English.
- 2.2** Everyone receiving a service from the CPS in Wales, or communicating with the Service, is able to do so through the medium of Welsh or English according to their personal choice.
- 2.3** The scheme encourages the use of the Welsh language in the internal administration of the Service and in its dealings with those other agencies within the Criminal Justice System in Wales.
- 2.4** The “general public” includes members of the legal professions and any particular group in Wales which has an interest in our services.
- 2.5** The CPS in Wales received the approval of the Welsh Language Board to the first version of its scheme on 26th November 1999. The existing scheme has therefore been in operation for over seven years and new developments have made it necessary to revise that scheme. The scheme could be considered a success since for the first time our aims and objectives could be set down clearly in a form approved by the Welsh Language Board. Whilst the scheme sets out broad statements of intent it is evident that it now needs up-grading to provide clear targets and monitoring systems, backed up with clear examples and guidelines to staff on how they should operate the scheme.
- 2.6** The aims of the scheme are as follows:
- To ensure that the skills of the workforce in the CPS in Wales are adequate to implement the scheme;
  - To raise awareness about the language choice for all those using the Criminal Justice System and how the CPS will assist in this language choice;
  - To encourage the CPS’ own staff in Wales to use the Welsh language on the basis of equality with English both internally and externally;
  - To encourage use of Welsh with our partner agencies in the Criminal Justice System.

2 EIN CYNLLUN

- 2.1** Dan Gynllun Iaith Gymraeg y CPS mae'r CPS yng Nghymru yn ymrwymo i gefnogi'r egwyddor o drin y bobl yng Nghymru sy'n dymuno defnyddio'r Gymraeg yn yr un ffordd â'r bobl sy'n dymuno defnyddio Saesneg.
- 2.2** Bydd pawb sy'n derbyn gwasanaeth gan y CPS yng Nghymru, neu'n cysylltu â'r Gwasanaeth, yn gallu gwneud hynny trwy gyfrwng y Gymraeg neu'r Saesneg yn ôl eu dewis personol.
- 2.3** Mae'r cynllun yn annog defnyddio'r Gymraeg yng ngweinyddiaeth fewnol y Gwasanaeth ac wrth iddo ddelio â'r asiantaethau eraill hynny o fewn y System Cyfiawnder Troseddol yng Nghymru.
- 2.4** Mae'r "cyhoedd" yn cynnwys aelodau o'r proffesiynau cyfreithiol ac unrhyw grŵp penodol yng Nghymru sydd â diddordeb yn ein gwasanaethau.
- 2.5** Derbyniodd y CPS yng Nghymru sêl bendith Bwrdd yr Iaith Gymraeg ar fersiwn gyntaf ei gynllun ar 26 Tachwedd 1999. Bu'r cynllun presennol mewn grym ers dros saith mlynedd felly ac yn sgil datblygiadau newydd bu'n angenrheidiol diwygio'r cynllun hwnnw. Gellid ystyried y Cynllun yn llwyddiant oherwydd am y tro cyntaf fe ellid disgrifio ein nodau a'n hamcanion yn glir am y tro cyntaf, mewn ffurf a gymeradwyir gan Fwrdd yr Iaith Gymraeg. Er bod y cynllun yn pennu datganiadau eang o fwriad, y mae'n amlwg bod angen ei uwchraddio bellach i roi targedau a systemau monitro clir, wedi'i ategu ag enghreifftiau a chanllawiau clir i staff ynghylch sut y dylent weithredu'r cynllun.
- 2.6** Dyma nodau'r Cynllun:
- Sicrhau bod sgiliau'r gweithlu yn y CPS yng Nghymru yn ddigonol i weithredu'r cynllun;
  - Codi ymwybyddiaeth o'r dewis iaith ymhlith pawb sy'n defnyddio'r System Cyfiawnder Troseddol a sut bydd y CPS yn cynorthwyo yn y dewis iaith hwn;
  - Annog staff y CPS ei hun yng Nghymru i ddefnyddio'r Gymraeg ar sail cydraddoldeb gyda'r Saesneg yn fewnol ac allanol;
  - Annog defnyddio'r Gymraeg gyda'n hasiantaethau partner yn y System Cyfiawnder Troseddol.

3 RESPONSIBILITY FOR THE SCHEME

- 3.1** The four Chief Crown Prosecutors (Dyfed Powys, Gwent, South Wales and North Wales) have overall responsibility for the operation of this scheme within their Areas. Their names and addresses are set out below.

Jim Brisbane, Chief Crown Prosecutor, CPS Dyfed Powys, Heol Penlanffos, Carmarthen, Dyfed SA31 2EZ DX: 742440 Carmarthen 9 Tel: 01267 242100 Fax: 01267 242133

David Archer, Chief Crown Prosecutor, CPS Gwent, Vantage Point, Tŷ Coch Way, Cwmbran, Gwent NP44 7XX DX: 743270, Cwmbran 4 Tel: 01633 261101 Fax: 01633 261106

Christopher Woolley, Chief Crown Prosecutor, CPS South Wales, 20th Floor, Capital Tower, Greyfriars Road, Cardiff CF10 3PL DX: 33056 Cardiff 1 Tel: 029 20 803902 Fax: 029 20 803906

Ed Beltrami, Chief Crown Prosecutor, CPS North Wales, Bromfield House, Ellice Way, Wrexham LL13 7YW DX: 723100 Wrexham 5 Tel: 01978 346000 Fax: 01978 346052

The four Chief Crown Prosecutors are assisted in the operation of the scheme by the Welsh Language Committee which consists of CPS members of staff from all four Areas of Wales.

3 CYFRIFOLDEB AM Y CYNLLUN

- 3.1** Pedwar Prif Erlynydd y Goron (Dyfed Powys, Gwent, De Cymru a Gogledd Cymru) fydd â'r cyfrifoldeb cyffredinol am weithredu'r cynllun hwn o fewn eu Rhanbarthau. Isod mae eu henwau a'u cyfeiriadau.

Jim Brisbane, Prif Erlynydd y Goron, CPS Dyfed Powys, Heol Penlanffos, Caerfyrddin, Dyfed SA31 2EZ DX: 742440 Caerfyrddin 9 Ffôn: 01267 242100 Ffacs: 01267 242133

David Archer, Prif Erlynydd y Goron, CPS Gwent, Vantage Point, Ffordd Tŷ Coch, Cwmbran, Gwent NP44 7XX DX 743270, Cwmbran 4 Ffôn: 01633 261101 Ffacs: 01633 261106

Christopher Woolley, Prif Erlynydd y Goron, CPS De Cymru, 20fed Llawr, Capital Tower, Greyfriars Road, Caerdydd CF10 3PL DX: 33056 Caerdydd 1 Ffôn: 029 20 803902 Ffacs: 029 20 803906

Ed Beltrami, Prif Erlynydd y Goron, CPS Gogledd Cymru, Tŷ Bromfield, Ellice Way, Wrecsam LL13 7YW DX: 723100 Wrecsam 5 Ffôn: 01978 346000 Ffacs: 01978 346052

Bydd pedwar Prif Erlynydd y Goron yn cael eu cynorthwyo i weithredu'r cynllun gan Bwyllgor yr Iaith Gymraeg sy'n cynnwys aelodau o staff y CPS yn y pedwar Rhanbarth yng Nghymru.

4. PLANNING & DELIVERY OF SERVICES

New Policies and Initiatives

4.1 In formulating new policies and initiatives we will promote and facilitate the use of Welsh wherever possible. When developing new policies and initiatives or when applying government policies and initiatives to the CPS and its work in Wales, we will have regard to the consequences of such initiatives on the use of the Welsh Language and the Welsh Language Scheme. We will promote the use of the Welsh Language in the internal administration of the CPS and in its dealings with external bodies and offices providing services to the public in Wales. In order to assess the impact of our obligations under the Welsh Language Scheme, and our success in meeting these obligations, we will use an assessment tool which gives regard to the Welsh Language Board's 'Advice on Mainstreaming the Welsh Language'. We will ensure that staff and advisors involved in policy formulation are aware of the scheme and of the responsibility of the CPS under the Welsh Language Act. We will not alter the scheme without the Welsh Language Board's agreement.

4.2 The policies and initiatives which the CPS is currently pursuing, and will pursue over the next two years, are as follows:

- Promoting the greater use of Higher Court Advocates in the Crown Court, and of Associate Prosecutor in the magistrates' court;
- Pre charge advice given to the police at the police station for suspects charged in all but minor cases;
- Providing witness care to witnesses for the prosecution in criminal trials in both magistrates' and Crown Court;
- Administering conditional cautions to suspects as a diversion from court;
- Promoting measures to tackle domestic violence.

We will raise the awareness of policy makers of the scheme through the Equality and Diversity Unit of the CPS based in London and through the Equality and Diversity Officer in Wales. The Chief Crown Prosecutors in Wales will raise awareness with reference to the Policy Directorates in London. The timescales for raising concerns will be three months before the publication of the Annual Report from the CPS to the Board to allow for that report to comment on resolution of the problem or not.

We will ensure that users of the services of the CPS will be able to receive services through the medium of Welsh from any of our offices in Wales. Welsh speaking staff will be available to provide that service. In accordance with the principles of our Equality and Diversity policy the CPS will deliver an equally high service in Welsh as in English, and will state this in its Business Plan.

4. CYNLLUNIO A CHYFLWYNO GWASANAETHAU

Polisiau a Mentrau Newydd

4.1 Wrth ffurfio polisiau a mentrau newydd byddwn yn hyrwyddo a hwyluso defnydd o'r Gymraeg ble bynnag y bydd modd. Wrth ddatblygu polisiau a mentrau newydd neu wrth gymhwyso polisiau a mentrau'r llywodraeth at y CPS a'i waith yng Nghymru, byddwn yn ystyried canlyniadau mentrau o'r fath ar ddefnyddio'r Iaith Gymraeg a'r Cynllun Iaith Gymraeg. Byddwn yn hybu defnyddio'r Iaith Gymraeg yng ngweinyddiaeth fewnol y CPS ac yn ei ymwneud â chyrrff allanol a swyddfeydd sy'n darparu gwasanaethau i'r cyhoedd yng Nghymru. Er mwyn asesu effaith ein rhwymedigaethau dan y Cynllun Iaith Gymraeg, a'n llwyddiant yn bodloni'r rhwymedigaethau hyn, byddwn yn ymarfer dull asesu gan roi sylw i Gyngor Prif Ffrydio Bwrdd yr Iaith Gymraeg. Byddwn yn sicrhau bod staff a chynghorwyr sy'n ymwneud â llunio polisiau yn ymwybodol o'r cynllun a chyfrifoldeb y CPS dan Ddeddf yr Iaith Gymraeg. Ni fyddwn yn newid y cynllun heb gytundeb Bwrdd yr Iaith Gymraeg.

4.2 Dyma'r polisiau a'r mentrau y mae'r CPS yn eu dilyn ar hyn o bryd, ac y bydd yn eu dilyn dros y 2 flynedd nesaf:

- Hybu mwy o ddefnydd o Adfocadau Llysoedd Uwch yn Llys y Goron, ac Erlynwyr Cyswllt yn y Llysoedd Ynadon;
- Rhoi cyngor cyn cyhuddo i'r heddlu yng ngorsaf yr heddlu ar gyfer pobl dan amheuaeth a gyhuddir, ym mhob achos heblaw'r rhai lleiaf;
- Darparu gofal tystion i dystion ar ran yr erlyniad mewn treialon troseddol yn y Llysoedd Ynadon a hefyd yn Llys y Goron;
- Gweinyddu rhybuddiadau amodol i bobl dan amheuaeth fel ffordd o ddargyfeirio rhag gorfod mynd i'r llys;
- Hybu mesurau i fynd i'r afael â thrais yn y cartref.

Byddwn yn codi ymwybyddiaeth llunwyr polisiau at y cynllun trwy Uned Cydraddoldeb ac Amrywiaeth y CPS a leolir yn Llundain a thrwy'r Swyddog Cydraddoldeb ac Amrywiaeth yng Nghymru. Bydd Prif Erlynwyr y Goron yng Nghymru yn codi ymwybyddiaeth gan gyfeirio at y Cyfarwyddiaethau Polisi yn Llundain. Yr amserlen ar gyfer nodi pryderon fydd 3 mis cyn cyhoeddi Adroddiad Blynyddol y CPS i'r Bwrdd er mwyn caniatáu i'r adroddiad hwnnw roi sylwadau ar ddatrys y broblem neu ddim.

Byddwn yn sicrhau bod defnyddwyr gwasanaethau'r CPS yn gallu derbyn gwasanaethau trwy gyfrwng y Gymraeg gan unrhyw rai o'n swyddfeydd yng Nghymru. Bydd staff sy'n siarad Cymraeg ar gael i ddarparu'r gwasanaeth hwnnw. Yn unol â'r egwyddorion yn ein polisi Cydraddoldeb ac Amrywiaeth, bydd y CPS yn cyflwyno gwasanaeth o ansawdd cyfatebol uchel yn Gymraeg a Saesneg, a bydd yn datgan hyn yn ei Gynllun Busnes.

5. INTERACTION WITH OTHER AGENCIES

- 5.1** The CPS fully accepts the principle that each Criminal Justice Agency has a responsibility for liaising with and advising other criminal justice agencies about the language choice of a user of its services.
- 5.2** In furtherance of this principle the CPS will identify the language choice of the user of its services at the earliest opportunity, namely when the CPS charging lawyer is giving advice to the police on charge. If language choice is not apparent the CPS lawyer will prompt the Police before charging to ascertain it. We will work with our criminal justice partners to ensure a robust and efficient process of transferring details of language choice is in place. Please see paragraph 6.9 for a full description of the process.
- 5.3** During the progress of the case after charge the CPS will inform the Court Service at the earliest opportunity of the language choice of the user of Court Services. The CPS will use for this purpose the account of the Charging decision (Form MG3) together with knowledge received by the Witness Care Unit in conducting a needs assessment of the witness. A short handbook has been prepared for use by the Witness Care Unit to explain language choice. Throughout this process it will cooperate with Police to ensure language continuity and the transferral of information. The CPS will create a directory of Welsh speakers which will be up-dated regularly.

5. RHYNGWEITHIO AG ASIANTAETHAU ERAILL

- 5.1** Mae'r CPS yn llwyr dderbyn yr egwyddor bod pob Asiantaeth Cyfiawnder Troseddol yn gyfrifol am gysylltu ag asiantaethau cyfiawnder troseddol eraill a'u hysbysu am ddewis iaith defnyddwyr ei wasanaethau.
- 5.2** Er mwyn hyrwyddo'r egwyddor hon bydd y CPS yn nodi dewis iaith y defnyddwyr cyn gynted â phosib, sef pan fydd cyfreithydd cyhuddo y CPS yn rhoi cyngor i'r heddlu ynghylch cyhuddiad. Os na fydd dewis iaith yn amlwg bydd cyfreithydd y CPS yn annog yr Heddlu i ofyn cyn cyhuddo. Byddwn yn gweithio gyda'n partneriaid cyfiawnder troseddol i sicrhau bod proses gadarn ac effeithlon ar gael i drosglwyddo manylion dewis iaith. Gweler paragraff 6.9 am ddisgrifiad llawn o'r broses.
- 5.3** Yn ystod cynnydd yr achos ar ôl cyhuddo bydd y CPS yn hysbysu'r Gwasanaeth Llys cyn gynted â phosib am ddewis iaith y sawl sy'n defnyddio'r Gwasanaethau Llys. I'r perwyl hwn, bydd y CPS yn defnyddio'r cofnod o'r penderfyniad Cyhuddo (Ffurflen MG3) ynghyd â gwybodaeth a dderbynnir gan yr Uned Gofal Tystion wrth gynnal asesiad anghenion y tyst. Paratowyd llawlyfr byr er defnydd yr Uned Gofal Tystion i egluro mater dewis iaith. Drwy gydol y broses hon fe fydd yn cydweithredu â'r Heddlu i sicrhau bod yr iaith honno'n parhau i gael ei defnyddio a bod gwybodaeth yn cael ei throsglwyddo. Bydd y CPS yn llunio cyfeirlyfr o siaradwyr Cymraeg a fydd yn cael ei ddiweddarau'n gyson.

6 DEALING WITH THE WELSH SPEAKING PUBLIC

Correspondence

- 6.1** The CPS welcomes letters in Welsh. When someone writes to us in Welsh about our services we will reply in Welsh. The reply will be given within 10 working days which is the same time limit as applies to correspondence in English. Where we are not able to provide a substantive reply within 10 days we will acknowledge and give an explanation as to the delay. The fact that correspondence is carried forward through the medium of Welsh will not in itself lead to any delay.
- 6.2** We will establish the language preference of an individual at the first point of contact and we will make a record of this preference for future use. The first point of contact will be either at the Charging decision stage or when the Witness Care Unit ascertains the language choice (see 5.3 above). When we write a letter to an individual, a group or organisation which we know works mainly in the Welsh language or prefers to receive letters in Welsh we will write in Welsh. When providing pre-charge advice to the police the CPS lawyer will identify the language choice of the defendant, victim or witnesses.

Telephone Calls

- 6.3** The CPS in Wales will provide a Welsh telephone service to its users. We will answer the telephone in Wales with a standardised bi-lingual greeting. When the caller wishes to speak Welsh, the operator will connect the call to a Welsh speaker within the CPS to deal with the enquiry. Each office will maintain a list of Welsh speakers to whom the call can be directed. Existing operators will be trained to provide the name of the organisation and the welcome in Welsh as well as English. Answer phones will be programmed to give a response both in Welsh and English. The CPS does not presently have additional messages in Welsh to callers (e.g. that calls will be monitored) but if these are introduced then they will be bilingual.

Face to Face Communication

- 6.4** Anyone who wishes, or who is required, to have a face to face interview with a member of the CPS is able and welcome to do so in Welsh within any of the CPS offices in Wales. The CPS recognises the importance of face to face communications with members of the public who come into contact with the CPS. Some of these meetings may be extremely significant (e.g. the relatives of a person who has died as a homicide victim, or as victim of a road traffic incident) and the CPS recognises that language choice is most important for members of the public to express themselves properly. If the CPS officer conducting the meeting or interview is unable to speak Welsh we will arrange for an interpreter to be present.

6 DELIO Â'R CYHOEDD SY'N SIARAD CYMRAEG

Gohebiaeth

- 6.1** Mae'r CPS yn croesawu llythyrau yn Gymraeg. Pan fydd rhywun yn ysgrifennu atom yn Gymraeg am ein gwasanaethau fe fyddwn yn ateb yn Gymraeg. Byddwn yn ateb o fewn deg diwrnod gwaith, sef yr un terfyn amser ag sy'n berthnasol i ohebiaeth yn Saesneg. Pan na fyddwn yn gallu rhoi ateb sylweddol o fewn deg diwrnod fe fyddwn yn cydnabod yr oedi ac esbonio hynny. Ni fydd y ffaith ein bod yn gohebu trwy gyfrwng y Gymraeg yn arwain at unrhyw oedi.
- 6.2** Byddwn yn sefydlu dewis iaith yr unigolyn wrth ddod i gysylltiad am y tro cyntaf a byddwn yn cofnodi'r dewis hwn ar gyfer y dyfodol. Bydd y cyswllt cyntaf un ai yn ystod cam y penderfyniad Cyhuddo neu pan fydd yr Uned Gofal Tystion yn canfod y dewis iaith (gweler 5.3 uchod). Pan fyddwn yn ysgrifennu llythyr at unigolyn, grŵp neu sefydliad y gwyddwn eu bod yn gweithio'n bennaf yn Gymraeg neu y mae'n well ganddynt dderbyn llythyrau yn Gymraeg, byddwn yn ysgrifennu yn Gymraeg. Wrth ddarparu cyngor cyn cyhuddo i'r heddlu, bydd cyfreithydd y CPS yn nodi dewis iaith y diffynnydd, y dioddefwr neu'r tystion.

Galwadau Ffôn

- 6.3** Bydd y CPS yng Nghymru yn darparu gwasanaeth ffôn Cymraeg i'w ddefnyddwyr. Byddwn yn ateb y ffôn yng Nghymru gyda chyfarfod dwyieithog. Pan fydd y sawl sy'n ffonio yn dymuno siarad Cymraeg, bydd y cysylltydd yn trosglwyddo'r alwad at siaradwr Cymraeg o fewn y CPS i ddelio â'r ymholiad. Ym mhob swyddfa fe fydd rhestr o siaradwyr Cymraeg y gellir cyfeirio'r alwad atynt. Bydd cysylltyddion presennol yn cael eu hyfforddi i roi enw'r sefydliad a'r croeso yn Gymraeg yn ogystal ag yn Saesneg. Bydd peiriannau ateb yn cael eu rhaglennu i roi ymateb yn Gymraeg ac yn Saesneg. Ar hyn o bryd nid oes gan y CPS negeseuon ychwanegol yn Gymraeg ar gyfer pobl sy'n ffonio (e.e. yn dweud y bydd galwadau'n cael eu monitro) ond os bydd y rhain yn cael eu cyflwyno fe fyddant yn ddwyieithog.

Cyfathrebu Wyneb yn Wyneb

- 6.4** Os bydd unrhyw un yn dymuno, neu'n gorfod, cael cyfweiliad wyneb yn wyneb ag aelod o'r CPS, bydd yn gallu gwneud hynny a bydd croeso iddo ef neu hi wneud hynny yn Gymraeg o fewn unrhyw swyddfa'r CPS yng Nghymru. Mae'r CPS yn cydnabod pwysigrwydd cyfathrebu wyneb yn wyneb ag aelodau'r cyhoedd sy'n dod i gysylltiad â'r CPS. Gall rhai o'r cyfarfodydd hyn fod yn hynod arwyddocaol (e.e. perthnasau person a laddwyd o ganlyniad i drosedd neu mewn digwyddiad traffig y ffyrdd) ac mae'r CPS yn cydnabod bod dewis iaith yn hynod bwysig er mwyn i aelodau'r cyhoedd eu mynegi eu hunain yn briodol. Os bydd swyddog y CPS sy'n cynnal y cyfarfod neu'r cyfweiliad yn methu siarad Cymraeg, byddwn yn trefnu i gyfieithydd fod yn bresennol.

- 6.5** We will display Cymraeg – English notices at all our offices. Information signs in and around the buildings of the CPS in areas where the public might visit will be bi-lingual. Members of the CPS who are Welsh speakers will wear a badge when they are likely to be in contact with Welsh speaking members of the public to indicate that they are themselves Welsh speakers.

Public Meetings

- 6.6** Whenever we hold a public meeting we will publicise the event using bi-lingual notices and invitations. At any of our public meetings in Wales those attending are welcome to speak in Welsh. In those areas where the use of Welsh dominates, and where it is likely that the people who attend will want to use the Welsh language we will arrange for professional translators to be present. In those areas where Welsh is not the predominant language we will invite those attending to notify the office in advance if they wish to use Welsh in which case simultaneous interpretation facilities will be provided.

Crown Prosecution Service Website and Email

- 6.7** Communication received by way of email will be treated exactly the same way as communications written in hard copy. All standardised contact details and general notices appended to e mails will be in English and Welsh.
- 6.8** The website of the CPS is maintained by the Headquarters of the CPS in London. Whilst not all the information on this website will be translated into Welsh the main Codes of Practice and Policy Statements will be translated into Welsh. The four Welsh CPS Areas are currently developing a website specifically for the use of its users in Wales, and which will contain information of particular relevance to those users. This website will be entirely bi-lingual. The CPS will follow the recommendations made by the Welsh Language Board with regard to bilingual websites.

Speaking Welsh in the Courts

- 6.9** Section 21 (1) of the Welsh Language Act 1993 provides that: “in any legal proceedings in Wales the Welsh language may be spoken by any party, witness or other person who desires to use it, subject in the case of proceedings in the court other than a magistrates’ court to such prior notice as may be required by rules of court; and any necessary provision or interpretation shall be made accordingly”.

- 6.5** Byddwn yn arddangos hysbysiadau Cymraeg – English ym mhob un o'n swyddfeydd. Yn y rhannau hynny o adeiladau'r CPS ac o'u cwmpas ble gallai'r cyhoedd ymweld, bydd arwyddion hysbysrwydd yn ddwyieithog. Bydd aelodau'r CPS sy'n siarad Cymraeg yn gwisgo bathodyn pan fyddant yn debygol o fod mewn cysylltiad ag aelodau'r cyhoedd sy'n siarad Cymraeg er mwyn dangos eu bod hwythau'n siaradwyr Cymraeg.

Cyfarfodydd Cyhoeddus

- 6.6** Pryd bynnag y byddwn yn cynnal cyfarfod cyhoeddus, byddwn yn rhoi cyhoeddusrwydd i'r digwyddiad gan ddefnyddio hysbysiadau a gwahoddiadau dwyieithog. Yn unrhyw rai o'n cyfarfodydd cyhoeddus yng Nghymru, bydd croeso i'r mynychwyr siarad yn Gymraeg. Yn yr ardaloedd hynny ble bydd y defnydd o'r Gymraeg flaenaf, a ble bydd hi'n debygol y bydd y bobl sy'n mynychu eisiau defnyddio'r Iaith Gymraeg, byddwn yn trefnu i gyfieithwyr proffesiynol fod yn bresennol. Yn y rhannau hynny ble nad yw'r Gymraeg yn flaenllaw, byddwn yn gwahodd y rhai a fydd yn mynychu i roi gwybod ymlaen llaw i'r swyddfa os ydynt yn dymuno defnyddio'r Gymraeg. Os felly, byddwn yn darparu cyfleusterau cyfieithu ar y pryd.

Gwefan ac E-bost Gwasanaeth Erllyn y Goron

- 6.7** Bydd negeseuon e-bost a ddaw i law yn cael eu trin yn union yr un ffordd â negeseuon a ysgrifennir ar bapur. Bydd yr holl fanylion cyswllt safonol a hysbysiadau cyffredinol a atodir wrth negeseuon e-bost yn Saesneg a Chymraeg.
- 6.8** Pencadlys y CPS yn Llundain sy'n cynnal gwefan y CPS. Er na fydd yr holl wybodaeth ar y wefan hon yn cael ei chyfieithu i Gymraeg, bydd y prif Godau Ymarfer a Datganiadau Polisi yn cael eu cyfieithu i Gymraeg. Ar hyn o bryd mae pedwar Rhanbarth y CPS yng Nghymru wrthi'n datblygu gwefan yn benodol ar gyfer y defnyddwyr yng Nghymru, a bydd yn cynnwys gwybodaeth sy'n berthnasol i'r defnyddwyr hynny. Bydd y wefan hon yn hollol ddwyieithog. Bydd y CPS yn dilyn argymhellion Bwrdd yr Iaith Gymraeg o ran gwefannau dwyieithog.

Siarad Cymraeg yn y Llysoedd

- 6.9** Mae Adran 21 (1) Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 yn datgan: "mewn unrhyw achosion cyfreithiol yng Nghymru gellir siarad Cymraeg gan unrhyw barti, tyst neu berson arall sy'n dymuno'i defnyddio, yn ddarostyngedig mewn achosion llys heblaw llys ynadon i'r cyfryw rybudd ymlaen llaw ag a fydd yn ofynnol yn ôl rheolau'r llys; a gwneir unrhyw ddarpariaeth angenrheidiol ar gyfer cyfieithu yn unol â hyn".

6.10 Where a defendant or witness or any other party to the proceedings wishes to speak in Welsh in court they have a right to do so. The CPS recognises that the CPS, the Police, and the Courts have to cooperate from the earliest stages in order to provide the defendant or witness with the necessary assistance and information for them to exercise their right to speak Welsh in Court. The CPS will learn of the language choice of a defendant or a victim/witness through either the Charging process or through the needs assessment carried out by the Witness Care Unit. If the CPS has learnt of the language choice of a defendant or witness we will supply the necessary information to the Courts at the first hearing in the pre-trial process in the magistrates' court, and at the preliminary hearing in the Crown Court (for indictable cases) in the Crown Court or at the plea and case management hearing in the Crown Court (for all other cases). Where the CPS knows in advance that any party wishes to speak Welsh we will provide a Welsh speaking prosecutor. Where the main language spoken in the community is Welsh we aim to provide a Welsh speaking prosecutor in the magistrates' courts serving that community. Where this cannot be done in the magistrates' court we will speak through a court interpreter. Where the CPS knows that any party wishes to speak Welsh in the Crown Court we will instruct a Welsh speaking Advocate.

6.10 Os bydd diffynnydd neu dyst neu unrhyw barti arall yn yr achos yn dymuno siarad Cymraeg yn y llys, mae ganddynt hawl i wneud hynny. Mae'r CPS yn cydnabod bod yn rhaid i i'r CPS, yr Heddlu, a'r Llysoedd gydweithredu o'r camau cyntaf er mwyn rhoi'r cymorth angenrheidiol i'r diffynnydd neu'r tyst iddynt ymarfer eu hawl i siarad Cymraeg yn y Llys. Bydd y CPS yn cael gwybod am ddewis iaith diffynnydd neu ddiodefwr/tyst un ai trwy'r broses Gyhuddo neu drwy asesiad anghenion a gynhelir gan yr Uned Gofal Tystion. Os bydd y CPS wedi cael gwybod am ddewis iaith diffynnydd neu dyst fe fyddwn yn rhoi'r wybodaeth angenrheidiol i'r Llysoedd yn y gwrandawriad cyntaf yn y broses cyn treial yn y Llys Ynadon, ac yn y gwrandawriad rhagarweiniol yn Llys y Goron (ar gyfer achosion ditiol) neu yn y gwrandawriad ple a rheoli achos yn Llys y Goron (ar gyfer pob achos arall). Os bydd Gwasanaeth Erlyn y Goron yn gwybod ymlaen llaw bod unrhyw barti yn dymuno siarad Cymraeg, byddwn yn darparu erlynydd sy'n siarad Cymraeg. Os mai'r Gymraeg yw'r brif iaith a siaredir yn y gymuned, byddwn yn anelu at ddarparu erlynydd sy'n siarad Cymraeg yn y llysoedd ynadon sy'n gwasanaethu'r gymuned honno. Os na ellir gwneud hyn yn y llys ynadon, byddwn yn siarad trwy gyfieithydd y llys. Os bydd y CPS yn gwybod bod unrhyw barti yn dymuno siarad Cymraeg yn Llys y Goron, byddwn yn cyfarwyddo Bargyfreithiwr Cymraeg.

7 THE PUBLIC IMAGE OF THE CROWN PROSECUTION SERVICE

Corporate Identity

7.1 All the CPS offices in Wales where the public will be admitted when producing any documentation that expresses CPS corporate identity, will issue this documentation bilingually, giving the name and address of the office of issue.

Signs

7.2 Every sign in CPS offices in Wales will be bilingual. In public areas posters will be in Welsh and English.

Publishing and Printing Material

7.3 Material published for the public will be produced bilingually, with Welsh and English versions together in one document set out on parallel pages. The CPS does not charge for supplying its publications to the public.

Forms

7.4 Forms for general public use and any explanations that go with them will be available in both English and Welsh. We will produce as many forms as possible in bi-lingual format, but where a single document would be too lengthy, separate English and Welsh versions of the form will be made equally accessible to the public. All forms for general public use will include a question about language choice.

7.5 The CPS has contracted with a national IT company to produce a computer system for all CPS offices in Wales. Any new IT system will comply with the Welsh Language Act, and with the guidelines on bilingual software standards issued by the Board.

7.6 The CPS will publish its strategic plan, the annual reports of the four CPS Areas, together with all publications prepared for the use of the public in Wales will be available in bi-lingual format.

7 DELWEDD GYHOEDDUS GWASANAETH ERLYN Y GORON

Delwedd Gorfforaethol

- 7.1** Yn holl swyddfeydd y CPS yng Nghymru ble bydd y cyhoedd yn cael mynediad, wrth baratoi unrhyw ddogfennau sy'n cyfleu delwedd gorfforaethol y CPS, byddwn yn cyhoeddi'r dogfennau hyn yn ddwyieithog, gan roi enw a chyfeiriad y swyddfa sy'n eu cyflwyno.

Arwyddion

- 7.2** Bydd pob arwydd yn swyddfeydd y CPS yng Nghymru yn ddwyieithog. Mewn manau cyhoeddus, fe fydd posteri yn Gymraeg ac yn Saesneg.

Cyhoeddi ac Argraffu Deunydd

- 7.3** Bydd deunydd a gyhoeddir ar gyfer y cyhoedd yn cael eu cynhyrchu yn ddwyieithog, gyda'r fersiynau Cymraeg a Saesneg gyda'i gilydd mewn un ddogfen, wedi'u gosod ar dudalennau paralel. Ni fydd y CPS yn codi am ddarparu ei gyhoeddiadau i'r cyhoedd.

Ffurflenni

- 7.4** Bydd ffurflenni er defnydd y cyhoedd ac unrhyw esboniadau sy'n mynd gyda'r ffurflenni, ar gael yn Saesneg a Chymraeg. Byddwn yn cynhyrchu cymaint o ffurflenni â phosib ar ffurf ddwyieithog, ond ble byddai dogfen unigol yn rhy hir, bydd fersiynau Saesneg a Chymraeg ar wahân o'r ffurflen ar gael yn gyfartal i'r cyhoedd. Bydd pob ffurflen er defnydd y cyhoedd yn cynnwys cwestiwn am ddewis iaith.
- 7.5** Mae'r CPS wedi trefnu cytundeb gyda chwmni technoleg gwybodaeth cenedlaethol i lunio system gyfrifiadurol ar gyfer holl swyddfeydd Gwasanaeth Erlyn y Goron yng Nghymru. Bydd unrhyw system technoleg gwybodaeth newydd yn cydymffurfio â Deddf yr Iaith Gymraeg, a chyda'r canllawiau ar safonau meddalwedd dwyieithog a gyflwynir gan y Bwrdd.
- 7.6** Bydd y CPS yn cyhoeddi ei gynllun strategol, adroddiadau blynyddol pedwar Rhanbarth Gwasanaeth Erlyn y Goron, a bydd yr holl gyhoeddiadau er defnydd y cyhoedd yng Nghymru ar gael yn ddwyieithog.

Press Notices & Press Conferences

- 7.7** If required Press notices will be prepared in Welsh and in English and the Area Press and Publicity Officer will send the appropriate version to the media. In the first instance the press notice will be sent according to the language preference of the media organisation to which it is sent. In press conferences the CPS will be ready to answer questions in Welsh – either directly or through an interpreter – according to the choice of the media organisation attending. The CPS in Wales will compile a list of media organisations with which it has dealings, and record which would prefer to receive its communications in Welsh or English.

Publicity Campaigns and Exhibitions

- 7.8** All publicity campaigns will communicate messages to the public in both Welsh and English. All of our exhibitions and displays for the public in Wales will be bi-lingual. If we conduct any public surveys to gather information or test public opinion we will do so in both Welsh and English.

Public Notices and Recruitment Advertising

- 7.9** Public notices in Wales based newspapers will normally be bi-lingual, although advertisements placed in Welsh language publications will be in Welsh only. Staff recruitment advertising in Wales based newspapers will be bi-lingual, and for posts where Welsh speaking is essential we will advertise in Welsh with a brief explanation in English. Advertisements in the major UK newspapers will normally be in English only. All posts in Wales advertised by the online recruitment service will be advertised bi-lingually. A bi-lingual recruitment pack will be distributed in all instances and when interviewing the Board will enquire beforehand about the preferred language choice and will either ensure that Welsh speakers are members of the Board, or arrange for an interpreter. Where the CPS conducts awareness raising or recruitment exercises in schools or colleges the CPS will provide Welsh Language speakers where it knows in advance that a proportion of those participating will be Welsh speakers.

Services Provided on our Behalf by Other Organisations

- 7.10** Any organisation or body providing a service to the public on behalf of the CPS will comply with the Welsh Language Scheme in delivering those services.

Datganiadau i'r Wasg a Chynadleddau i'r Wasg

- 7.7** Os yw'n ofynnol, bydd Datganiadau i'r Wasg yn cael eu paratoi yn Gymraeg a Saesneg a bydd y Swyddog Cyhoeddusrwydd a'r Wasg yn y Rhanbarth yn anfon y fersiwn briodol at y cyfryngau. Yn y lle cyntaf, bydd y datganiad i'r wasg yn cael ei anfon yn ôl dewis iaith y sefydliad cyfryngol dan sylw. Mewn cynadleddau i'r wasg bydd y CPS yn barod i ateb cwestiynau yn Gymraeg – un ai'n uniongyrchol neu drwy gyfieithydd – yn unol â dewis y sefydliadau o'r cyfryngau sy'n mynychu. Bydd y CPS yng Nghymru yn llunio rhestr o sefydliadau'r cyfryngau y mae'n delio â nhw, gan gofnodi pa rai sy'n dymuno derbyn ei negeseuon yn Gymraeg neu yn Saesneg.

Ymgyrchoedd Cyhoeddusrwydd ac Arddangosfeydd

- 7.8** Bydd pob ymgyrch gyhoeddusrwydd yn cyfleu negeseuon i'r cyhoedd yn Gymraeg a Saesneg. Bydd pob un o'n harddangosfeydd a'n harddangosiadau ar gyfer y cyhoedd yng Nghymru yn ddwyieithog. Os byddwn yn cynnal unrhyw arolygon cyhoeddus i gasglu gwybodaeth neu roi prawf ar farn y cyhoedd, byddwn yn gwneud hynny yn Gymraeg a Saesneg.

Hysbysiadau Cyhoeddus a Hysbysiadau Recriwtio

- 7.9** Fel arfer bydd hysbysiadau cyhoeddus mewn papurau newyddion yng Nghymru yn ddwyieithog, er y bydd hysbysebion a osodir mewn cyhoeddiadau Cymraeg yn Gymraeg yn unig. Bydd hysbysebion recriwtio staff mewn papurau newyddion yng Nghymru yn ddwyieithog, ac ar gyfer swyddi ble mae'r gallu i siarad Cymraeg yn hanfodol, byddwn yn hysbysebu yn Gymraeg gydag esboniad byr yn Saesneg. Fel arfer bydd hysbysebion ym mhrif bapurau newyddion y Deyrnas Unedig yn Saesneg yn unig. Bydd pob swydd yng Nghymru a hysbysebir gan wasanaeth recriwtio ar lein yn cael ei hysbysebu'n ddwyieithog. Dosberthir pecyn recriwtio dwyieithog ym mhob achos ac wrth gyfweld bydd y Bwrdd yn holi ymlaen llaw am ddewis iaith gan sicrhau bod siaradwyr Cymraeg yn aelodau o'r Bwrdd, neu drefnu cyfieithydd. Pan fydd y CPS yn cynnal ymarferiadau codi ymwybyddiaeth neu recriwtio mewn ysgolion neu golegau, bydd y CPS yn darparu siaradwyr Cymraeg ble bydd yn gwybod ymlaen llaw y bydd cyfran o'r rhai sy'n cymryd rhan yn siaradwyr Cymraeg.

Gwasanaethau a Ddarperir ar ein Rhan gan Sefydliadau Eraill

- 7.10** Bydd unrhyw sefydliad neu gorff sy'n darparu gwasanaeth i'r cyhoedd ar ran y CPS yn gydymffurfio â'r Cynllun Iaith Gymraeg wrth gyflwyno'r gwasanaethau hynny.

8 IMPLEMENTING THE SCHEME

- 8.1** A co-ordinating team of officers will have responsibility for co-ordinating implementation of the scheme across the Wales Area Group. Each area (Dyfed-Powys, Gwent, North Wales and South Wales) has an implementation Team consisting of Managers/Officers from the CPS in that area who will meet every three months at different venues. Representatives from each area Implementation Team will be members of the Welsh Language Team who will meet twice a year under the chairmanship of the Wales Area Group who has overall responsibility for the scheme in Wales. All staff will be given a copy of this scheme and will be encouraged to accept ownership of it.
- 8.2** The CPS recognises that for the Welsh Language Scheme to be successful the Service must have enough appropriately skilled staff able to speak Welsh.

The Chief Crown Prosecutors, through the Welsh Language Committee, will carry out the following five steps within their Areas to inform the assessment of need and to ensure that there are skilled staff able to speak Welsh:

1. We will carry out a survey of language needs in every CPS office in Wales;
2. We will carry out a survey of the existing Welsh language skills that staff have in every office in Wales;
3. We will carry out an exercise to compare the skills level of staff in each office against the assessed need in each office;
4. We will establish a skills strategy to satisfy any skills need that is identified through the process at 1 to 3 above;
5. In developing the skills of our workforce we will work with the Welsh Language Board in establishing the skills strategy referred to at paragraph 4 above.

8.3 Recruitment

In any recruitment, either for general vacancies or following the skills exercise mentioned in 8.1, the CPS will specify where linguistic ability is considered essential or desirable for any post in the advert. Where Welsh is considered essential for a post, and the initial recruitment exercise fails to identify a suitable Welsh speaking candidate, the CPS will re-advertise the post or consider whether the need for a Welsh speaker can be accommodated through rearranging its services. If a non Welsh speaker is appointed to a post where the ability to speak Welsh is considered essential, the person appointed will be required to learn the language to the required level one within an agreed time. Where knowledge of Welsh is considered essential, recruitment advertisements will be placed across the Welsh language media.

8 GWEITHREDU'R CYNLLUN

8.1 Bydd tîm cydlynol o swyddogion yn gyfrifol am gyd-drefnu'r dasg o weithredu'r Cynllun ar draws Grŵp Rhanbarth Cymru. Y mae Tîm Gweithredu ym mhob rhanbarth (Dyfed-Powys, Gwent, Gogledd Cymru a De Cymru) sy'n cynnwys Rheolwyr/Swyddogion o'r CPS yn y rhanbarth hwnnw a fydd yn cwrdd bob tri mis mewn gwahanol leoliadau. Bydd cynrychiolwyr o Dîm Gweithredu pob rhanbarth yn aelodau o Dîm yr Iaith Gymraeg a fydd yn cwrdd ddwywaith y flwyddyn dan gadeiryddiaeth Grŵp Rhanbarth Cymru sy'n bennaf gyfrifol am y Cynllun yng Nghymru. Bydd pob aelod o staff yn derbyn copi o'r Cynllun hwn ac fe'u hanogir i dderbyn perchenogaeth ohono.

8.2 Er mwyn i'r Cynllun Iaith Gymraeg fod yn llwyddiannus, mae'r CPS yn sylweddoli bod yn rhaid i'r Gwasanaeth gael digon o staff â medrau priodol sy'n gallu siarad Cymraeg.

Bydd Prif Erlynwyr y Goron, trwy Bwyllgor yr Iaith Gymraeg, yn cyflawni'r pum cam canlynol o fewn eu Rhanbarth i gyfrannu at yr asesiad anghenion a sicrhau bod staff medrus ar gael i siarad Cymraeg:

1. Byddwn yn cynnal arolwg o anghenion iaith ym mhob swyddfa'r CPS yng Nghymru;
2. Byddwn yn cynnal arolwg o sgiliau Cymraeg presennol y staff ym mhob swyddfa yng Nghymru;
3. Byddwn yn cynnal ymarferiad i gymharu lefel sgiliau'r staff ym mhob swyddfa yn erbyn yr angen a asesir ym mhob swyddfa;
4. Byddwn yn sefydlu strategaeth sgiliau i fodloni unrhyw anghenion sgiliau a nodir trwy'r broses yn 1 i 3 uchod;
5. Wrth ddatblygu sgiliau ein gweithlu byddwn yn gweithio gyda Bwrdd yr Iaith Gymraeg i sefydlu'r strategaeth sgiliau y cyfeirir ati ym mharagraff 4 uchod.

8.3 Recriwtio

Gydag unrhyw recriwtio, un ai ar gyfer swyddi cyffredinol neu yn dilyn yr ymarferiad sgiliau a grybwyllir yn 8.1, bydd y CPS yn nodi ble'r ystyrir gallu ieithyddol yn hanfodol neu'n fanteisiol ar gyfer unrhyw swydd yn yr hysbyseb. Os ystyrir y Gymraeg yn hanfodol ar gyfer swydd, a bod yr ymarferiad recriwtio cychwynnol yn methu dod o hyd i ymgeisydd addas sy'n siarad Cymraeg, bydd y CPS yn ailhysbysebu'r swydd neu'n ystyried a ellir bodloni'r angen am siaradwr Cymraeg trwy aildrefnu ei wasanaethau. Os penodir rhywun sy ddim yn siarad Cymraeg i swydd ble'r ystyrir bod gallu siarad Cymraeg yn hanfodol, bydd yn ofynnol i'r sawl a benodir ddysgu'r iaith i'r lefel ofynnol o fewn amser y cytunir arno. Os ystyrir gwybodaeth o'r Gymraeg yn hanfodol, bydd hysbysebion recriwtio yn cael eu gosod ar draws y cyfryngau Cymraeg.

Language Training

- 8.4** All offices in Wales will offer and publicise the measures being taken to improve the Welsh Language skills of staff. Priority will be given to staff members who will have contact with the public. All staff who are new to the CPS will be informed about the Welsh Language Scheme and the commitment of the CPS in Wales for them to learn Welsh during the induction process. The CPS will meet the total cost of any training, and will look favourably on any application to pursue training courses during office time. Existing members of staff who wish to improve or begin Welsh will be reminded or notified of any Welsh Language Training scheme in Area Bulletins published monthly. The purpose of Welsh Language Training is not only to offer training to raise the consciousness of Welsh language amongst non Welsh speakers, but more importantly to raise the Welsh Language skills of staff to the required level as identified in the process at 8.2. The CPS will work with the Welsh Language Board, and the approved network of six training centres across Wales, to provide training at each level.

We will use the assessment tool recommended by the Welsh Language Board to assess the progress of staff who have received language training. The CPS conducts an annual review of staff language skills which informs the creation of the language skills strategy.

- 8.5** The CPS will investigate and create opportunities to ensure that any new permanent member of staff shall gain some basic Welsh language skills before joining the organisation and that these skills are developed during the probationary period.

Hyfforddiant iaith

- 8.4** Bydd pob swyddfa yng Nghymru yn cynnig a rhoi cyhoeddusrwydd i'r mesurau sy'n cael eu dilyn i wella sgiliau Cymraeg y staff. Rhoddir blaenoriaeth i aelodau staff a fydd yn dod i gysylltiad â'r cyhoedd. Bydd yr holl staff sy'n newydd i'r CPS yn cael gwybod am y Cynllun Iaith Gymraeg ac ymrwymiad y CPS yng Nghymru iddynt ddysgu Cymraeg yn ystod y broses sefydlu. Bydd y CPS yn talu cyfanswm cost unrhyw hyfforddiant, a bydd yn edrych yn ffafriol ar unrhyw gais i ddilyn cyrsiau hyfforddiant yn ystod oriau swyddfa. Bydd aelodau staff presennol sy'n dymuno gwella eu Cymraeg neu ddechrau dysgu Cymraeg yn cael eu hatgoffa neu eu hysbysu am unrhyw Gynllun Hyfforddiant Iaith Gymraeg mewn Bwletinâu Rhanbarthol a gyhoeddir yn fisol. Pwrpas Hyfforddiant Iaith Gymraeg yw cynnig hyfforddiant i godi ymwybyddiaeth o'r Gymraeg ymysg pobl sy ddim yn siarad Cymraeg, ond yn bwysicach i wella sgiliau iaith Gymraeg y staff i'r lefel ofynnol fel y nodir yn y broses yn 8.2. Bydd y CPS yn gweithio gyda Bwrdd yr Iaith Gymraeg, a'r rhwydwaith cymeradwy o chwe chanolfan hyfforddi ledled Cymru, i ddarparu hyfforddiant ar bob lefel. Byddwn yn defnyddio'r dull asesu a ddarperir gan Fwrdd yr Iaith Gymraeg i asesu cynnydd staff sydd wedi derbyn hyfforddiant iaith. Bydd y CPS yn cynnal arolwg blynyddol o sgiliau iaith y staff sy'n cyfrannu at greu'r strategaeth sgiliau iaith.
- 8.5** Bydd y CPS yn ymchwilio a chreu cyfleoedd i sicrhau y bydd unrhyw aelod staff parhaol newydd yn ennill rhai sgiliau sylfaenol yn y Gymraeg cyn ymuno â'r sefydliad a bod y sgiliau hyn yn cael eu datblygu yn ystod y cyfnod prawf.

9 MONITORING

9.1 Representatives from each Area will be members of the Welsh Language Committee for the CPS in Wales. They will meet twice a year with the Chief Crown Prosecutor for South Wales who has overall responsibility for the scheme in Wales. Monitoring performance and progress of the scheme is the responsibility of the four Chief Crown Prosecutors in Wales, acting with the support of the Welsh Language Committee. The CPS in Wales recognises the following fundamental commitments as a base for any monitoring:

- (1)** The requirement to collect and analyse data received from every office in Wales to establish any successes or failings in key elements of the plan. The CPS will adopt and expand the five key indexes suggested by the Board (see Annex 2).
- (2)** We will assess this data both against timeliness and achievement. Our report on both aspects will be included in the Annual Report to the Board.
- (3)** We will use the data to assess the capacity or lack of capacity of offices throughout Wales to comply with the Welsh Language Scheme.

9.2 The CPS in England and Wales has a well established complaints policy. This will apply equally to complaints received in Welsh. The full text of the complaints policy is attached at Annex 3.

9.3 The Welsh Language Committee will meet twice a year with the Chief Crown Prosecutor for South Wales who has overall responsibility for the scheme in Wales.

9.4 The aspects of the scheme which the Welsh Language Committee will monitor, and the measures which they will adopt in monitoring, are set out in Annex 1. The CPS will provide the Board with an annual report in approved form which will describe the progress in implementing the scheme. If the Board conduct an investigation under Section 17 of the Act the CPS will assist fully by providing information, reports, documentation or explanations to the Welsh Language Board. This will be done in writing or in person and the Board will be able to discuss this with the Chief Crown Prosecutor responsible for the scheme.

9 MONITRO

- 9.1** Bydd cynrychiolwyr o bob Rhanbarth yn aelodau o Bwyllgor Iaith y CPS yng Nghymru. Byddant yn cwrdd ddwywaith y flwyddyn gyda'r Prif Erlynydd y Goron dros Dde Cymru, sydd â chyfrifoldeb cyffredinol dros y cynllun yng Nghymru. Cyfrifoldeb pedwar Prif Erlynydd y Goron yng Nghymru yw monitro perfformiad a chynnydd y cynllun, gan weithredu gyda chefnogaeth Pwyllgor yr Iaith Gymraeg. Mae'r CPS yng Nghymru yn cydnabod yr ymrwymïadau sylfaenol canlynol fel sail ar gyfer unrhyw fonitro:
- (1)** Y gofyniad i gasglu a dadansoddi data a dderbynnir oddi wrth bob swyddfa yng Nghymru i sefydlu unrhyw lwyddiannau neu fethiannau o ran elfennau allweddol y cynllun. Bydd y CPS yn mabwysiadu ac ehangu'r pum mynegai allweddol a awgrymir gan y Bwrdd (gweler Atodiad 2).
  - (2)** Byddwn yn asesu'r data hwn o safbwynt prydlondeb a chyrhaeddiad. Bydd ein hadroddiad ar y ddwy agwedd yn cael ei gynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol i'r Bwrdd.
  - (3)** Byddwn yn defnyddio'r data i asesu gallu neu ddiffyg gallu swyddfeydd ledled Cymru i gydymffurfio â'r Cynllun Iaith Gymraeg.
- 9.2** Mae gan y CPS yng Nghymru a Lloegr bolisi cwynion sydd wedi hen ymsefydlu. Bydd hwn yr un mor gymwys i gwynion a geir yn Gymraeg. Mae testun llawn y polisi cwynion i'w gael yn Atodiad 3.
- 9.3** Bydd Pwyllgor yr Iaith Gymraeg yn cwrdd ddwywaith y flwyddyn gyda Phrif Erlynydd y Goron dros Dde Cymru, sy'n bennaf gyfrifol am y cynllun yng Nghymru.
- 9.4** Yn Atodiad 1 fe ddisgrifir yr agweddau ar y cynllun y bydd Pwyllgor yr Iaith Gymraeg yn eu monitro, a'r mesurau y bydd yn eu mabwysiadu wrth fonitro. Bydd y CPS yn rhoi adroddiad blynyddol i'r Bwrdd ar ffurf gymeradwy a fydd yn disgrifio'r cynnydd wrth weithredu'r cynllun. Os bydd y Bwrdd yn cynnal ymchwiliad dan Adran 17 y Ddeddf, bydd y CPS yn llawn trwy ddarparu gwybodaeth, adroddiadau, dogfennau neu esboniadau i Fwrdd yr Iaith Gymraeg. Gwneir hyn ar bapur neu'n bersonol a bydd y Bwrdd yn gallu trafod hyn gyda Phrif Erlynydd y Goron sy'n gyfrifol am y Cynllun.

10 PUBLICISING THE SCHEME

- 10.1** This scheme will be publicised by being placed in a prominent position on the web site of the CPS. Libraries and Citizens' Advice Bureau offices in Wales will receive copies, as will Members of Parliament in Wales and Members of the National Assembly of Wales. Copies of the scheme will be available free from all CPS offices in Wales.
- 10.2** A short pamphlet describing the main elements of the scheme will be made available to every existing member of staff and to new staff upon their induction.
- 10.3** The scheme will be made available to all our criminal justice partners with an invitation to comment when after the final draft amendments and before final approval by the Welsh Language Board. The CPS aims to make its Welsh Language Scheme complementary to, and supportive of, the Welsh Language Schemes of all other Criminal Justice Agencies in Wales.

10 RHOI CYHOEDDUSRWYDD I'R CYNLLUN

- 10.1** Rhoddir cyhoeddusrwydd i'r cynllun hwn trwy ei osod mewn lle amlwg ar wefan y CPS. Bydd llyfrgelloedd a swyddfeydd y Ganolfan Cyngor ar Bopeth yng Nghymru yn derbyn copïau, felly hefyd Aelodau Seneddol yng Nghymru ac Aelodau Cynulliad Cenedlaethol Cymru. Bydd copïau o'r cynllun ar gael yn rhad ac am ddim ym mhob un o swyddfeydd y CPS yng Nghymru.
- 10.2** Bydd pamffled byr sy'n disgrifio prif elfennau'r cynllun ar gael i bob aelod presennol o'r staff ac i staff newydd yn ystod eu cyfnod sefydlu.
- 10.3** Bydd y cynllun ar gael i'n holl bartneriaid cyfiawnder troseddol, gyda gwahoddiad i gynnig sylwadau ar ôl y diwygiadau terfynol i'r drafft a chyn i Fwrdd yr Iaith Gymraeg roi'r sêl bendith terfynol. Mae'r CPS yn anelu at sicrhau bod ei Gynllun Iaith Gymraeg yn cyflenwi Cynlluniau Iaith Gymraeg pob Asiantaeth Cyfiawnder Troseddol arall yng Nghymru, ac yn cefnogi'r Cynlluniau hynny.

11 SATISFACTION

- 11.1** We will consult with Welsh speaking users of our services to ask them about the Welsh Language service provided by the CPS in Wales. We will publish the results of the consultation exercise in the annual report to the Welsh Language Board. Measures are set out in Annex 1 as to the process and achievements of consultations set against targets.
- 11.2** The Chief Crown Prosecutors in Wales will have overall responsibility for monitoring and reviewing the scheme. Provision will be made to incorporate suggestions for improvement or comments which will always be welcomed.
- 11.3** If you wish to complain about the CPS meeting its commitments under the scheme please write in the first place to the Chief Crown Prosecutor of the Area where the complaint arose. The CPS has established a full complaints procedure – distinct from its normal complaints procedure – to deal with specific complaints about performance under the Welsh Language Scheme. Details of this special complaints procedure are given in Annex 4.

11 BODLONRWYDD

- 11.1** Byddwn yn ymgynghori â siaradwyr Cymraeg sy'n defnyddio ein gwasanaethau i ofyn iddynt am y gwasanaeth Cymraeg a ddarperir gan y CPS yng Nghymru. Byddwn yn cyhoeddi canlyniadau'r ymgynghoriad yn yr adroddiad blynyddol i Fwrdd yr Iaith Gymraeg. Yn Atodiad 1 rhoddir mesurau ynghylch y broses a chanlyniadau gwaith ymgynghorol yn erbyn targedau.
- 11.2** Prif Erlynwyr y Goron yng Nghymru fydd â'r cyfrifoldeb cyffredinol am fonitro ac arolygu'r cynllun. Byddwn yn darparu ar gyfer cynnwys awgrymiadau ar gyfer gwelliannau neu sylwadau, a groesewir bob amser.
- 11.3** Os byddwch eisiau cwyno am y ffordd y mae'r CPS yn bodloni ei ymrwymadau dan y cynllun, dylech ysgrifennu at Brif Erlynydd y Goron yn y Rhanbarth ble cododd y gwyn. Mae'r CPS wedi sefydlu trefn gwynion lawn – ar wahân i'w drefn gwynion arferol – i ddelio â chwynion penodol am berfformiad dan y Cynllun Iaith Gymraeg. Mae manylion y drefn gwynion arbennig hon i'w cael yn Atodiad 4.

Implementation Plan: Annex 1 Working Towards A Bilingual Organisation

	Action	Target Date	Responsibility
1	Planning and Delivery of Services		
1a	CPS in Wales to ensure full compliance with the requirements of this scheme and in all its work.	Annually (during January of each year)	Chief Crown Prosecutor (CCPs) and Welsh Language Committee
1b	Ensure that new policies and policies which are subject to annual review include appropriate clauses which ensure compliance with the Welsh Language Scheme. Monitor compliance of policies with Welsh Language Scheme.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
1c	Projects to consider the needs of the Welsh speaking public at development stage of project brief. Appropriate clauses to be incorporated into the project specification to ensure compliance with Welsh Language Scheme. Monitor compliance with Welsh Language Scheme throughout the life of the project.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
1d	CPS Areas in Wales to nominate a member of the management team to act as local co-ordinator for Welsh language matters in order to promote greater use of the Welsh language in their various teams and to complete local monitoring reports.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
1e	Ensure equal standard of service in both languages.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
1f	Encourage all Welsh CPS Areas to share good practice and to work together on projects in the interest of the Welsh Language Scheme.	Monitored quarterly	CCPs and Welsh Language Committee
1g	Ensure that any plans for developing projects/policies presented to Senior CPS Management for approval state that the scheme/policy complies with the Welsh Language Scheme.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee

Cynllun Gweithredu: Atodiad 1 Gweithio Tuag At Sefydliad Dwyieithog

	Gweithredu	Dyddiad Targed	Cyfrifoldeb
1	Cynllunio a Chyflwyno Gwasanaethau		
1a	Y CPS yng Nghymru i sicrhau eu bod yn cydymffurfio'n llawn â gofynion y Cynllun hwn ac yn ei holl waith.	Blynyddol (yn ystod mis lonawr bob blwyddyn)	Prif Erynwyr y Goron (CCPs) a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
1b	Sicrhau bod polisiâu newydd a pholisiâu sy'n destun adolygiad blynyddol yn cynnwys cymalau priodol sy'n sicrhau eu bod yn cydymffurfio â'r Cynllun Iaith Gymraeg. Monitro bod polisiâu yn cydymffurfio â'r Cynllun Iaith Gymraeg.	Blynyddol (yn ystod mis lonawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
1c	Prosiectau i ystyried anghenion y cyhoedd sy'n siarad Cymraeg adeg cam datblygu briff y prosiect. Cymalau priodol i'w hymgorffori ym manyleb y prosiect i sicrhau ei fod yn cydymffurfio â'r Cynllun Iaith Gymraeg. Monitro cydymffurfio â'r Cynllun Iaith Gymraeg drwy gydol oes y prosiect.	Blynyddol (yn ystod mis lonawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
1d	Rhanbarthau'r CPS yng Nghymru i enwebu aelod o'r tîm rheoli i weithredu fel cydgysylltydd lleol dros faterion yn ymwneud â'r Gymraeg er mwyn hybu mwy o ddefnydd ar y Gymraeg yn eu hamryfal dimau a chwblhau adroddiadau monitro lleol.	Blynyddol (yn ystod mis lonawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
1e	Sicrhau safon gwasanaeth sy'n gyfartal yn y ddwy iaith.	Blynyddol (yn ystod mis lonawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
1f	Annog holl Ranbarthau'r CPS yng Nghymru i rannu arferion da a gweithio ar brosiectau gyda'i gilydd er budd y Cynllun Iaith Gymraeg.	Pob chwarter	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
1g	Sicrhau bod unrhyw gynlluniau i ddatblygu prosiectau/polisiâu a gyflwynir i'w cymeradwyo gan Uwch Reolwyr y CPS yn datgan bod y cynllun/polisi yn cydymffurfio â'r Cynllun Iaith Gymraeg.	Blynyddol (yn ystod mis lonawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg

CPS WELSH LANGUAGE SCHEME

Action	Target Date	Responsibility
1h Ensure that any new policies and initiatives which are subject to annual review state that they comply with the Welsh Language Scheme and that a form is filled in for this purpose as part of the endorsement process.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
2 Interaction with other agencies		
2a Ensure that Duty Prosecutors advise the police that individuals have the right to be interviewed through the medium of Welsh or English, in accordance with their choice, and that a record is made that language choice was offered and the individual's response. Ensure that this language choice is conveyed to other Criminal Justice partners as part of the CPS's responsibility to facilitate language choice within the Criminal Justice Sector.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
2b Ensure that any body or group which joins in partnership with the CPS complies with the Welsh Language Scheme.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
2c Ensure that any services purchased/managed by external agencies and contractors comply with the Welsh Language Scheme.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
3 Dealing with the Welsh Speaking Public		
3a Where the CPS knows in advance that the defendant or witness then wishes to speak in Welsh in court we will provide a Welsh speaking prosecutor.	Immediate	CCPs and Welsh Language Committee
3b Where the CPS learns of the language choice of a defendant or a witness we will provide the necessary documentation in Welsh.	Immediate	CCPs and Welsh Language Committee
3c Keep a current record of the names of individuals and organisations who have expressed a wish to receive written correspondence through the medium of Welsh.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
3d Ensure that staff contact details on e-mail messages are fully bilingual.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee

	Gweithredu	Dyddiad Targed	Cyfrifoldeb
1h	Sicrhau bod unrhyw bolisiâu a mentrau newydd sy'n destun adolygiad blynyddol yn datgan eu bod yn cydymffurfio â'r Cynllun Iaith Gymraeg a bod ffurflen yn cael ei llenwi yn hyn o beth fel rhan o'r broses gadarnhau.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
2	Rhyngweithio ag asiantaethau eraill		
2a	Sicrhau bod Erlynwyr ar Ddyletswydd yn cynghori'r heddlu bod gan unigolion hawl i gael eu cyfweld trwy gyfrwng y Gymraeg neu'r Saesneg, yn unol â'u dewis, a bod cofnod o'r ffaith y rhoddwyd cyfle i ddewis iaith, ac ymateb yr unigolyn. Sicrhau bod y dewis iaith hwn yn cael ei gyfleu i bartneriaid Cyfiawnder Troseddol eraill fel rhan o gyfrifoldeb y CPS i hwyluso dewis iaith o fewn y Sector Cyfiawnder Troseddol.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
2b	Sicrhau bod unrhyw gorff neu grŵp sy'n ymuno mewn partneriaeth â'r CPS yn cydymffurfio â'r Cynllun Iaith Gymraeg.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
2c	Sicrhau bod unrhyw wasanaethau sy'n cael eu prynu/rheoli gan asiantaethau a chontractwyr allanol yn cydymffurfio â'r Cynllun Iaith Gymraeg.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
3	Delio â'r Cyhoedd sy'n Siarad Cymraeg		
3a	Pan fydd y CPS yn gwybod ymlaen llaw bod y diffynnydd neu'r tyst yn dymuno siarad Cymraeg yn y llys, byddwn yn darparu erlynydd Cymraeg.	Ar unwaith	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
3b	Pan fydd y CPS yn dod i wybod am ddewis iaith diffynnydd neu dyst, byddwn yn darparu'r dogfennau angenrheidiol yn Gymraeg.	Ar unwaith	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
3c	Cadw cofnod cyfredol o enwau unigolion a sefydliadau sydd wedi mynegi dymuniad i dderbyn gohebiaeth ysgrifenedig trwy gyfrwng y Gymraeg.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
3d	Sicrhau bod manylion cyswllt staff ar negeseuon e-bost yn hollol ddwyieithog.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg

CPS WELSH LANGUAGE SCHEME

Action	Target Date	Responsibility
3e Ensure that all standard details which appear on CPS letter heads or messages in electronic format or fax messages used for official correspondence are bilingual.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
3f When arranging face to face meetings, with individual members of the public in Wales the CPS will enquire about language choice: if Welsh is the preferred language and the CPS officer conducting the meeting is unable to speak Welsh we will arrange for an interpreter to be present.	Immediate	CCPs and Welsh Language Committee
3g Ensure that members of staff responsible for representing The CPS at any external meetings or presentations offer the choice of providing the service either in Welsh in English or bilingually, or facilitate the presence of a representative who can respond in the language of choice of the committee/establishment/group who extended the invitation. WLB posters re designed in Cymraeg.	Annually (during January each Year)	CCPs and Welsh Language Committee
3h Open every meeting or conference with a bilingual greeting, drawing attention to the fact that translation services are available and inviting those present to contribute in the language of choice.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
3i Ensure that staff working in CPS reception offer and facilitate language choice to the public in a proactive way and that staff respond positively to a request for a Welsh service, facilitating the process if they themselves cannot speak Welsh.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
3j Investigate ways of extending the provision of linguistic awareness and linguistic sensitivity training for staff as part of any training course, especially training courses for posts which entail regular contact with the public.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee

	Gweithredu	Dyddiad Targed	Cyfrifoldeb
3e	Sicrhau bod yr holl fanylion safonol sy'n ymddangos ar benawdau llythyrau neu negeseuon ar ffurf electronig neu negeseuon ffacs y CPS a ddefnyddir ar gyfer gohebiaeth swyddogol yn ddwyieithog.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
3f	Wrth drefnu cyfarfodydd wyneb yn wyneb, gydag aelodau unigol o'r cyhoedd yng Nghymru bydd y CPS yn holi am ddewis iaith: os mai'r Gymraeg yw'r dewis iaith a bod swyddog y CPS sy'n cynnal y cyfarfod yn methu siarad Cymraeg, byddwn yn trefnu i gyfieithydd fod yn bresennol.	Ar unwaith	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
3g	Sicrhau bod aelodau staff sy'n gyfrifol am gynrychioli'r CPS mewn unrhyw gyfarfodydd neu gyflwyniadau allanol yn cynnig dewis o ddarparu'r gwasanaeth un ai yn Gymraeg, yn Saesneg neu'n ddwyieithog, neu'n hwyluso presenoldeb cynrychiolydd sy'n gallu ymateb yn yr iaith a ddewisir gan y phwyllgor/sefydliad/grŵp a estynnodd y gwahoddiad. Ailgynllunio poster i Bwrdd yr Iaith Gymraeg yn Gymraeg.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
3h	Agor pob cyfarfod neu gynhadledd gyda chyfarfodiad dwyieithog, gan dynnu sylw at y ffaith fod gwasanaethau cyfieithu ar gael a gwahodd y rhai sy'n bresennol i gyfrannu yn yr iaith o'u dewis.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
3i	Sicrhau bod staff sy'n gweithio yn nerbynfa'r CPS yn cynnig a hwyluso dewis iaith i'r cyhoedd mewn ffordd ragweithiol a bod staff yn ymateb yn gadarnhaol i gais am wasanaeth Cymraeg, gan hwyluso'r broses os na allant hwy eu hunain siarad Cymraeg.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
3j	Ymchwilio i ffyrdd o ehangu'r ddarpariaeth hyfforddiant ynghylch ymwybyddiaeth ieithyddol a sensitifrwydd ieithyddol i staff fel rhan o unrhyw gwrs hyfforddiant, yn enwedig cyrsiau hyfforddiant ar gyfer swyddi sy'n golygu cyswllt rheolaidd â'r cyhoedd.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg

CPS WELSH LANGUAGE SCHEME

	Action	Target Date	Responsibility
4	The Public image of the CPS		
4a	Ensure that all signs and notices are bilingual and that the Welsh version appears either above or to the left of the English version. Ensure that any Welsh text is checked by the approved translation services.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
4b	Ensure that a current record is kept of press and media representatives' language of choice and that the media liaison officers on division are advised accordingly.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
4c	Identify and train confident Welsh speakers to represent the CPS in interviews with the Welsh media.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
4d	Ensure that any information which appears on the website is bilingual.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
4e	Encourage staff who are responsible for preparing publicity campaigns to plan bilingually and consider the need to show linguistic and cultural sensitivity in the design.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
5	Implementing the scheme		
5a	Ensure that an up to date copy of the Welsh Language Scheme and new implementation Guidelines are available to all staff through appropriate channels.	September 2008	CCPs and Welsh Language Committee
5b	Ensure that current lists of Welsh speakers are available for internal use in order to respond to requests for a Welsh Language service.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
5c	Promote greater use of the Welsh Language in the workplace, as a business language and a language of communication, where practicable, and encourage Welsh speakers to support learners.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee

	Gweithredu	Dyddiad Targed	Cyfrifoldeb
4	Delwedd gyhoeddus y CPS		
4a	Sicrhau bod pob arwydd a hysbysiad yn ddwyieithog a bod y fersiwn Gymraeg yn ymddangos un ai uwchben neu i'r chwith o'r fersiwn Saesneg. Sicrhau bod y gwasanaethau cyfieithu cydnabyddedig yn bwrw golwg dros unrhyw destun Gymraeg.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
4b	Sicrhau bod cofnod cyfredol yn cael ei gadw o ddewis iaith cynrychiolwyr y wasg a'r cyfryngau a bod swyddogion cyswllt y cyfryngau ym mhob adain yn cael eu hysbysu'n unol â hynny.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
4c	Clustnodi a hyfforddi siaradwyr Cymraeg hyderus i gynrychioli'r CPS mewn cyfweiliadau gyda'r cyfryngau Cymraeg.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
4d	Sicrhau bod unrhyw wybodaeth a fydd yn ymddangos ar y wefan yn ddwyieithog.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
4e	Annog staff sy'n gyfrifol am baratoi ymgyrchoedd cyhoeddusrwydd i gynllunio'n ddwyieithog ac ystyried yr angen i arddangos sensitifrwydd ieithyddol a diwylliannol yn y cynllun.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
5	Gweithredu'r Cynllun		
5a	Sicrhau bod y copi diweddaraf o'r Cynllun Iaith Gymraeg a Chanllawiau gweithredu newydd ar gael i'r holl staff trwy sianelau priodol.	Medi 2008	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
5b	Sicrhau bod rhestrau cyfredol o siaradwyr Cymraeg ar gael er defnydd mewnol er mwyn ymateb i geisiadau am wasanaeth Cymraeg.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
5c	Hybu mwy o ddefnydd o'r Gymraeg yn y gweithle, fel iaith fusnes ac iaith cyfathrebu, ble bo'n ymarferol, ac annog siaradwyr Cymraeg i gefnogi dysgwyr.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg

CPS WELSH LANGUAGE SCHEME

Action		Target Date	Responsibility
5d	Encourage Welsh speakers to draft documents/letters etc in Welsh first where the recipient is known to prefer correspondence in Welsh.	To be monitored quarterly	CCPs and Welsh Language Committee
5e	Encourage Welsh speaking staff, or staff who are learning Welsh, to wear a small badge indicating their ability in the Welsh language to the public.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
5f	Promote to staff on how to make full use of the services of approved translation contractors.	Annually	CCPs and Welsh Language Committee
5g	Provide guidance and arrange training where necessary for reception staff on how to respond appropriately to phone calls, and monitor the standard of the service.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
5h	Ensure that staff who respond directly to external phone calls deal with those calls in accordance with the Welsh Language Scheme and any other relevant guidance. Dip sample service provided annually.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
5i	Encourage staff with responsibility for producing items for internal use to make greater use of the Welsh language as an internal business language and to make the most of any opportunities to include both languages.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
5j	Develop a Bilingual Skills Strategy for new and existing staff which includes planning and providing appropriate language training to fill the gaps in the language skills of our staff performing relevant roles that require Welsh language ability.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
5k	Provide advice and guidance to staff on their responsibilities under the revised Welsh Language Scheme.	Continuous	CCPs and Welsh Language Committee

	Gweithredu	Dyddiad Targed	Cyfrifoldeb
5d	Annog siaradwyr Cymraeg i ddrafftio dogfennau/llythyrau ac ati yn Gymraeg yn gyntaf ble gwyddys y byddai'n well gan y derbynnydd dderbyn gohebiaeth yn Gymraeg.	I'w fonitro pob chwarter	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
5e	Annog staff Cymraeg, neu staff sy'n dysgu Cymraeg, i wisgo bathodyn bach sy'n nodi eu gallu i siarad Cymraeg ymysg y cyhoedd.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
5f	Cyfleu i'r staff sut mae gwneud defnydd llawn o wasanaethau contractwyr cyfieithu cymeradwy.	Blynyddol	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
5g	Darparu canllawiau a threfnu hyfforddiant, ble bo'n angenrheidiol, i staff y dderbynfa ynghylch sut i ymateb yn briodol i alwadau ffôn, a monitro safon y gwasanaeth.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
5h	Sicrhau bod staff sy'n ymateb yn uniongyrchol i alwadau ffôn allanol yn delio â'r galwadau hynny yn unol â'r Cynllun Iaith Gymraeg ac unrhyw ganllawiau perthnasol eraill. Darparu gwasanaeth sampl ar hap yn flynyddol.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
5i	Annog staff sy'n gyfrifol am gynhyrchu eitemau er defnydd mewnol i wneud mwy o ddefnydd o'r iaith Gymraeg fel iaith fusnes yn fewnol a gwneud y mwyaf o unrhyw gyfleoedd i gynnwys y ddwy iaith.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
5j	Datblygu Strategaeth Sgiliau Dwyieithog ar gyfer staff hen a newydd, gan gynnwys cynllunio a darparu hyfforddiant iaith priodol i lenwi'r bylchau yn sgiliau iaith ein staff sy'n cyflawni swyddogaethau perthnasol lle mae galw am allu gyda'r Gymraeg.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
5k	Darparu cyngor a chanllawiau i staff ynghylch eu cyfrifoldebau dan y Cynllun Iaith Gymraeg diwygiedig.	Yn barhaus	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg

CPS WELSH LANGUAGE SCHEME

	Action	Target Date	Responsibility
6	Recruitment and Training		
6a	Whenever there are vacancies target the recruitment of Welsh speaking staff or learners who possess the other appropriate skills needed to undertake the duties of the post.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
6b	Whenever there are vacancies ensure appropriate investment in campaigns to recruit more Welsh speakers and Welsh learners and that sufficient staffing resources are available to achieve our aims.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
6c	Investigate and create opportunities to ensure that any new permanent members of staff have some basic Welsh language skills before joining the organisation and that these skills are developed during the probationary period.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
6d	Ensure that linguistic considerations are main-streamed into all the Human Resources processes and procedures. Part of this will be to take ownership and strategic oversight of the process of identifying 'Welsh desirable'/'Welsh essential'/'Level of Welsh required for posts in accordance with the process recommended by the Welsh Language Board.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
6e	Ensure that CPS human resources managers consider the linguistic needs of posts and locations when determining what staff are appropriate for any particular post.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
6f	Ensure that Welsh language training is afforded the same status as any other type of training, and that staff training needs identification processes are utilised to their full potential in choosing and supporting staff for developing or confirming their Welsh Language skills in accordance with the needs of the organisation.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
6g	Encourage all non Welsh speaking staff who have contact with the public to develop a basic ability in the Welsh language in order to strengthen our ability to show linguistic courtesy.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
6h	Offer language choice to applicants for posts and make appropriate provision for them in selection processes.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee

	Gweithredu	Dyddiad Targed	Cyfrifoldeb
6	Recriwtio a Hyfforddi		
6a	Pryd bynnag y bydd swyddi gweigion, targedu recriwtio staff sy'n siarad Cymraeg neu ddysgwyr sydd â'r sgiliau priodol eraill sydd eu hangen i ymgymryd â dyletswyddau'r swydd.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
6b	Pryd bynnag y bydd swyddi gweigion, sicrhau y buddsoddir yn briodol mewn ymgyrchoedd i recriwtio mwy o siaradwyr Cymraeg a dysgwyr Cymraeg a bod adnoddau staffio digonol ar gael i gyflawni ein nodau.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
6c	Ymchwilio a chreu cyfleoedd i sicrhau bod unrhyw aelodau parhaol, newydd o staff yn meddu ar rai sgiliau sylfaenol yn y Gymraeg cyn ymuno â'r sefydliad a bod y sgiliau hyn yn cael eu datblygu yn ystod y cyfnod prawf.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
6d	Sicrhau bod ystyriaethau ieithyddol yn rhan o'r brif ffrwd yn holl brosesau a threfniadau Adnoddau Dynol. Rhan o hyn fydd perchenogi a throsolwg strategol ar y broses o nodi lefel y Gymraeg sy'n angenrheidiol ar gyfer swyddi megis 'Cymraeg yn fanteisiol' / 'Cymraeg yn hanfodol' /Lefel y Gymraeg sy'n ofynnol ar gyfer swyddi yn unol â'r broses a argymhellir gan Fwrdd yr Iaith Gymraeg.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
6e	Sicrhau bod rheolwyr adnoddau dynol y CPS yn ystyried anghenion ieithyddol swyddi a lleoliadau wrth bennu pa staff sy'n briodol ar gyfer unrhyw swydd benodol.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
6f	Sicrhau bod hyfforddiant iaith Gymraeg yn derbyn yr un statws ag unrhyw fath arall o hyfforddiant, a bod prosesau sy'n nodi anghenion hyfforddi staff yn cael eu defnyddio i'w heithaf wrth ddewis a chefnogi staff ar gyfer datblygu neu gadarnhau eu sgiliau iaith Gymraeg yn unol ag anghenion y sefydliad.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
6g	Annog pob aelod o staff nad yw'n siarad Cymraeg ac sy'n dod i gysylltiad â'r cyhoedd i ddatblygu eu gallu sylfaenol yn y Gymraeg er mwyn cryfhau ein gallu i ddangos cwrteisi ieithyddol.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
6h	Cynnig dewis iaith i ymgeiswyr ar gyfer swyddi a gwneud darpariaeth briodol ar eu cyfer mewn prosesau dewis.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg

CPS WELSH LANGUAGE SCHEME

Action	Target Date	Responsibility
6i Ensure that messages and exercises about the responsibility and the need to offer language choice are given full consideration in the planning and evaluation process in respect of any training courses which refer to delivering services to the public in order to ensure customer satisfaction and compliance with the legislation.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
6j Include a session on Welsh language awareness and sensitivity as part of any CPS recruits' induction course.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
7 Monitoring		
7a Include information about the linguistic situation in every CPS Area in the Annual Report to the Welsh Language Board.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
7b Prepare quarterly reports to the Welsh Language Committee on how the CPS is complying with the Welsh Language Scheme across the areas in Wales.	Quarterly	CCPs and Welsh Language Committee
7c Monitor CPS Areas compliance with the Welsh Language Scheme and review progress in respect of scheme regularly.	Quarterly	CCPs and Welsh Language Committee
7d Develops process to ensure procedures and operations comply with the Welsh Language Scheme, to include nominating a member of management team to act as Welsh Language Champion for Welsh Language Scheme.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
7e Ensure that any research into public satisfaction with the service provided by the CPS includes reference to whether they receive a Welsh language service.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
7f Monitor CPS compliance with the objectives of the Welsh Language Scheme and prepare and provide appropriate reports on the staffing situation at the request of the Welsh Language Committee.	Quarterly	CCPs and Welsh Language Committee
7g Use the Assessment tool approved by the Welsh Language Board to asses the effect of any policies and initiatives with regards to the scheme.	Annually	CCPs and Welsh Language Committee

	Gweithredu	Dyddiad Targed	Cyfrifoldeb
6i	Sicrhau bod negeseuon ac ymarferion ynghylch cyfrifoldeb a'r angen i gynnig dewis iaith yn derbyn ystyriaeth lawn yn y broses gynllunio a gwerthuso o ran unrhyw gyrsiau hyfforddiant sy'n cyfeirio at gyflwyno gwasanaethau i'r cyhoedd, er mwyn sicrhau bod cwsmeriaid yn fodlon ac i gydymffurfio â'r ddeddfwriaeth.	blwyddyn) Blynnyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
6j	Cynnwys sesiwn ar ymwybyddiaeth o'r Gymraeg a sensitifrwydd tuag ati fel rhan o unrhyw gwrs sefydlu staff newydd yn y CPS.	Blynnyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
7	Monitro		
7a	Cynnwys gwybodaeth am y sefyllfa ieithyddol ym mhob Rhanbarth y CPS yn yr Adroddiad Blynnyddol i Fwrdd yr Iaith Gymraeg.	Blynnyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
7b	Paratoi adroddiadau chwarterol i Bwyllgor yr Iaith Gymraeg ynghylch y ffordd y mae'r CPS yn cydymffurfio â'r Cynllun Iaith Gymraeg ar draws y rhanbarthau yng Nghymru.	Bob chwarter	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
7c	Monitro'r ffordd y mae Rhanbarthau'r CPS yn cydymffurfio â'r Cynllun Iaith Gymraeg ac adolygu cynnydd o ran y Cynllun yn rheolaidd.	Bob chwarter	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
7d	Datblygu proses i sicrhau bod trefniadau ac ymgyrchoedd yn cydymffurfio â'r Cynllun Iaith Gymraeg, i gynnwys enwebu aelod o'r tîm rheoli i weithredu fel Eiriolwr y Gymraeg dros y Cynllun Iaith Gymraeg.	Blynnyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
7e	Sicrhau bod unrhyw ymchwil i fodlonrwydd ymhlith y cyhoedd gyda'r gwasanaeth a ddarperir gan y CPS yn cynnwys cyfeiriad at y cwestiwn: a ydynt yn derbyn gwasanaeth Cymraeg.	Blynnyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
7f	Monitro'r ffordd y mae'r CPS yn cydymffurfio â'r Cynllun Iaith Gymraeg a darparu a pharatoi adroddiadau priodol ar y sefyllfa staffio ar gais Pwyllgor yr Iaith Gymraeg.	Bob chwarter	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
7g	Defnyddio'r dull Asesu a gymeradwyir gan Fwrdd yr Iaith Gymraeg i asesu effaith unrhyw bolisiau a mentrau o ran y cynllun.	Blynnyddol	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg

CPS WELSH LANGUAGE SCHEME

	Action	Target Date	Responsibility
8	Publicising the scheme		
8a	Ensure that information about the Welsh Language Scheme can be viewed on the Internet site and arrange appropriate campaigns to raise awareness about this provision.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
8b	Ensure that information about the revised Welsh Language Scheme as well as advice and guidance is available to staff on the Intranet and in other appropriate forms.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
8c	Display signs in public areas such as front counters in CPS Reception area of buildings and advising that a bilingual service is available.	Continuous	CCPs and Welsh Language Committee
9	Satisfaction		
9a	Include achievement of Welsh Language Scheme targets as part of corporate targets and refer to developments and achievements in respect of the Welsh Language Scheme in CPS Area Annual Reports and public performance summaries.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
9b	Ensure that information about the standards of service and complaints procedure/process for making representations is available to the public.	Annually (during January of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
9c	Ensure that any comments/complaints from the public regarding the standard of the Welsh service are brought to the attention of the Welsh Language Committee.	Annually (during April of each year)	CCPs and Welsh Language Committee
9d	Prepare monitoring reports on the Welsh Language Scheme for the organisation and the Welsh Language Board.	Annually	CCPs and Welsh Language Committee

	Gweithredu	Dyddiad Targed	Cyfrifoldeb
8	Rhoi Cyhoeddusrwydd i'r Cynllun		
8a	Sicrhau y bydd gwybodaeth am y Cynllun Iaith Gymraeg ar y safle ar y Rhyngrwyd a threfnu ymgyrchoedd priodol i godi ymwybyddiaeth o'r ddarpariaeth hon.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
8b	Sicrhau bod gwybodaeth am y Cynllun Iaith Gymraeg diwygiedig yn ogystal â chyngor a chanllawiau ar gael i staff ar y Mewnrwyd ac ar ffurfiau priodol eraill.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
8c	Arddangos arwyddion mewn mannau cyhoeddus megis y cownteri blaen yn nerbynfa'r CPS mewn adeiladau a rhoi gwybod bod gwasanaeth dwyieithog ar gael.	Yn barhaus	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
9	Bodlonrwydd		
9a	Cynnwys cyflawni targedau'r Cynllun Iaith Gymraeg fel rhan o dargedau corfforaethol a chyfeirio at ddatblygiadau a llwyddiannau o ran y Cynllun Iaith Gymraeg yn holl Adroddiadau Blynyddol Rhanbarthau'r CPS a chrynodebau perfformiad cyhoeddus.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
9b	Sicrhau bod gwybodaeth am safonau'r gwasanaeth a'r drefn gwynion/y broses ar gyfer gosod cwynion gerbron, ar gael i'r cyhoedd.	Blynyddol (yn ystod mis Ionawr bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
9c	Sicrhau bod unrhyw sylwadau/cwynion gan y cyhoedd ynghylch safon y gwasanaeth Cymraeg yn cael eu dwyn i sylw Pwyllgor yr Iaith Gymraeg.	Blynyddol (yn ystod Ebrill bob blwyddyn)	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg
9d	Paratoi adroddiadau monitro ar y Cynllun Iaith Gymraeg ar gyfer y sefydliad a Bwrdd yr Iaith Gymraeg.	Bob blwyddyn	CCPs a Phwyllgor yr Iaith Gymraeg

Annex 2

Procurement

WLI 1 Number and % of the sample of third parties monitored that conform to the requirements of the Welsh Language Scheme

This indicator places a focus on joint working with other organisations, and its importance will increase with time. The intention is not to monitor all contracts – only those where the standard of service is largely dependent on language.

Frontline Services

WLI 2 Number and % of main reception, call centres or one stop shop posts that have been denoted as 'Welsh essential' and have been filled by staff who are bilingual.

This indicator places a focus on customer care at a key point of public interface.

Human Resources – skills

WLI 3 (a) The number and % of staff who have received training in Welsh to a specific qualification level.

Demonstrate ability. Our intention is to note a recognised accreditation.

(b) The number and % of staff who have received language awareness training.

This is concerned with standard of service.

Human Resources – Equality and diversity

WLI 4 The number and % of staff within the organisation's services who are able to speak Welsh

- according to service division
- according to post grade
- according to workplace, office and centre in the main area offices

This indicator is concerned with the capacity of an organisation to offer language choice when providing a service. Capability in Welsh will be based upon the census self selection criteria.

The standard of Welsh language services

WLI 5 Number of complaints received in relation to the operation of the Language scheme and the % dealt with in accordance with the organisation's corporate standards.

Standard of service.

Atodiad 2

Caffael

DIG 1 Nifer a % y cyrff 3ydd parti gafodd eu monitro sy'n darparu yn unol â gofynion Cynllun Iaith Gymraeg y sefydliad.

Mae'r dangosydd yma yn gosod ffocws ar weithio gyda sefydliadau eraill a bydd ei bwysigrwydd yn cynyddu dros amser. Nid monitro pob cytundeb yw'r bwriad – dim ond y rhai hynny lle mae ansawdd y gwasanaeth yn ddibynnol iawn ar iaith.

Gwasanaethau Rheng Flaen

DIG 2 Nifer a % swyddi y brif dderbynfa, canolfannau cyswllt neu siop un stop a ddynodwyd yn rhai 'Cymraeg yn hanfodol' ac a lenwyd gan staff dwyieithog.

Mae'r dangosydd yma yn gosod ffocws ar ofal cwsmer ar bwynt allweddol o'r rhyngwyneb cyhoeddus.

Adnoddau dynol – sgiliau

DIG 3 (a) Nifer a % y staff sydd wedi derbyn hyfforddiant yn y Gymraeg i lefel o gymhwyster penodol.

Arddangos medr. Ein bwriad yw nodi achrediad cydnabyddedig.

(b) Nifer a % y staff sydd wedi derbyn hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith.

Mae hyn yn ymwneud â safon y gwasanaeth.

Adnoddau Dynol – Cydraddoldeb ac amrywiaeth

DIG 4 Nifer a % y staff o fewn gwasanaethau'r sefydliad sy'n medru siarad Cymraeg

- fesul adran wasanaeth
- yn ôl gradd y swydd
- fesul gweithle, swyddfa, canolfan a phrif swyddfeydd ardal

Mae'r dangosydd yma yn ymwneud â medr sefydliad i ddarparu dewis iaith wrth ddarparu gwasanaeth. Bydd gallu yn y Gymraeg yn seiliedig ar feini prawf 'hunan ddewis' y cyfrifiad.

Safon y gwasanaethau iaith Gymraeg

DIG 5 Nifer y cwynion a dderbyniwyd am weithrediad y Cynllun Iaith a % y cwynion yr ymdriniwyd â hwy yn unol â safonau corfforaethol y sefydliad.

Safon y gwasanaeth.

Annex 3

Complaints Procedure Guidance Making enquiries or complaints to the Crown Prosecution Service

The CPS is responsible for prosecuting nearly all criminal cases in England and Wales, following investigations by the police.

We are completely independent of the police although we work closely with them at all times.

Enquiries

The CPS Public Enquiry Point can provide general information on the CPS and advice on who to contact. The Unit cannot give legal advice but may be able to offer you practical information.

Tel: 020 7796 8500

between 9am and 5pm weekdays (calls may be recorded). Outside these hours you may record a message.

e-mail for general enquiries: enquiries@cps.gsi.gov.uk

e-mail for complaints: complaints@cps.gsi.gov.uk

Contact for policy queries

CPS Policy:

Tel: 020 7796 8471

e-mail: HQPolicy@cps.gsi.gov.uk

Contact for personnel queries

CPS Human Resources:

Tel: 020 7796 8000

e-mail: personnel@cps.gsi.gov.uk

Contact for publications

CPS Publicity:

50 Ludgate Hill

London

EC4M 7EX

Tel: 020 7796 8442

e-mail: publicity.branch@cps.gsi.gov.uk

Our Communications Branch offers a range of free publications about the CPS. Publications and other useful information can also be found on the website.

Atodiad 3

Canllaw i'r Drefn Gwynion Gwneud ymholiadau neu gwynion i Wasanaeth Erlyn y Goron

Y CPS sy'n gyfrifol am erlyn bron pob achos troseddol yng Nghymru a Lloegr, yn dilyn ymchwiliadau gan yr heddlu.

Rydym yn hollol annibynnol ar yr heddlu er ein bod yn gweithio'n agos gyda nhw bob amser.

Ymholiadau

Gall Man Ymholiadau Cyhoeddus y CPS roi gwybodaeth gyffredinol am y CPS a chyngor ynghylch pwy i gysylltu â nhw. Ni all yr Uned roi cyngor cyfreithiol ond efallai y gall gynnig gwybodaeth ymarferol.

Ffôn: 020 7796 8500

rhwng 9am a 5pm yn ystod yr wythnos (gallwn recordio galwadau). Y tu allan i'r oriau hyn gallwch recordio neges.

e-bost ar gyfer ymholiadau cyffredinol: enquiries@cps.gsi.gov.uk

e-bost ar gyfer cwynion: complaints@cps.gsi.gov.uk

Cyswllt ar gyfer ymholiadau polisi

Polisi y CPS:

Ffôn: 020 7796 8471

e-bost: HQPolicy@cps.gsi.gov.uk

Cyswllt ar gyfer ymholiadau personél

Adnoddau Dynol y CPS:

Ffôn: 020 7796 8000

e-bost: personnel@cps.gsi.gov.uk

Cyswllt ar gyfer cyhoeddiadau

Cyhoeddusrwydd y CPS:

50 Ludgate Hill

Llundain

EC4M 7EX

Ffôn: 020 7796 8442

e-bost: publicity.branch@cps.gsi.gov.uk

Mae ein Cangen Cyfathrebu yn cynnig amryw o gyhoeddiadau am ddim am y CPS. Mae Cyhoeddiadau a gwybodaeth ddefnyddiol arall i'w cael hefyd ar y wefan.

Complaints

We aim to deal with complaints sensitively, fairly and in confidence. If your complaint is justified we will apologise, try to put the matter right and take steps to ensure it does not happen again.

We will try to reply to your complaint within three working days of receiving your letter.

If we cannot send you a full reply within that time, we will acknowledge receipt of your letter and aim to send a full reply within 10 working days.

Procedure for making a complaint

1. If you wish to complain about the way a case was handled, you should write to the CPS office that originally dealt with it.
  - Include as much information as possible, such as the name of the defendant, the nature and date(s) of any offence(s), the court that dealt with the case, the date(s) of any hearing(s) and the police force that investigated the offence(s).
2. If you are not satisfied with the reply you receive from the local office, you should contact the Chief Crown Prosecutor for the Area in question. He or she will take up your complaint and write back to you.
3. If you are still not satisfied, you should contact:

CPS Correspondence Unit

50 Ludgate Hill
London EC4M 7EX
Tel: 020 7796 8500
(calls may be recorded)
Fax: 020 7796 8680
e-mail: complaints@cps.gsi.gov.uk

Complaints which cannot be resolved satisfactorily at an Area level, are referred, through the Correspondence Unit, to the Director of Public Prosecutions or Chief Executive. He or she will consider personally whether to refer the complaint to another senior member of staff to provide a reply, or to a member of the Correspondence Unit, who will draft a reply for the Director, or Chief Executive's approval.

The Correspondence Unit will not usually consider a complaint relating to an ongoing case, as this may prejudice any court proceedings.

- Your local Citizen's Advice Bureau may be able to advise you about other means of pursuing your complaint, or you could write to your local MP

Complaints against a HQ Directorate

If your complaint relates to a matter handled by a Headquarters Directorate, you should in the first instance write to the head of the relevant division at:

50 Ludgate Hill
London EC4M 7EX

Cwynion

Byddwn yn ceisio delio â chwynion yn llawn sensitifrwydd, yn deg a chyfrinachol. Os yw eich cwyn yn un gyfiawn, fe fyddwn yn ymddiheuro, yn ceisio unioni'r sefyllfa a chymryd camau i sicrhau na fydd yn digwydd eto.

Byddwn yn ceisio ymateb i'ch cwyn o fewn tri diwrnod gwaith i dderbyn eich llythyr.

Os na allwn anfon ateb llawn o fewn yr amser hwnnw, byddwn yn cydnabod i ni dderbyn eich llythyr ac yn ceisio anfon ateb llawn o fewn 10 diwrnod gwaith.

Y drefn ar gyfer gwneud cwyn

1. Os ydych yn dymuno gwneud cwyn am y ffordd y cafodd achos ei drin, dylech ysgrifennu at swyddfa'r CPS a fu'n delio â'r achos yn wreiddiol.
  - Dylech gynnwys cymaint o wybodaeth â phosib, megis enw'r diffynnydd, natur a dyddiad(au) unrhyw drosedd(au), y llys a fu'n delio â'r achos, dyddiad(au) unrhyw wrandawriad(au) a'r heddlu a fu'n ymchwilio i'r trosedd(au).
2. Os na fyddwch yn fodlon â'r ateb a gewch oddi wrth y swyddfa leol, dylech gysylltu â Phrif Erlynydd y Goron dros y Rhanbarth dan sylw. Bydd ef neu hi yn ystyried eich cwyn ac ysgrifennu atoch.
3. Os byddwch yn dal yn anfodlon, dylech gysylltu ag:

Uned Ohebiaeth y CPS

50 Ludgate Hill
Llundain EC4M 7EX
Ffôn: 020 7796 8500
(gallwn recordio galwadau)
Ffacs: 020 7796 8680
e-bost: complaints@cps.gsi.gov.uk

Bydd cwynion na ellir eu datrys yn foddhaol yn Rhanbarthol yn cael eu cyfeirio at y Cyfarwyddwr Erlyniadau Cyhoeddus neu'r Prif Weithredwr, trwy'r Uned Ohebiaeth. Bydd ef neu hi yn ystyried yn bersonol a ddylid cyfeirio'r gŵyn at aelod staff uwch arall i ddarparu ateb, neu at aelod o'r Uned Ohebiaeth, a fydd yn drafftio ateb i'w gymeradwyo gan y Cyfarwyddwr neu'r Prif Weithredwr.

Fel arfer, ni fydd yr Uned Ohebiaeth yn ystyried cwyn sy'n ymwneud ag achos cyfredol, oherwydd y gallai hyn fod yn niweidiol i unrhyw achos llys.

- Efallai y gall eich Canolfan Cyngor ar Bopeth leol roi cyngor am ffyrdd eraill o ymdrin â'ch cwyn, neu gallech ysgrifennu at eich Aelod Seneddol lleol

Cwynion yn erbyn Cyfarwyddiaeth y Pencadlys

Os yw eich cwyn yn ymwneud â mater sy'n perthyn i Gyfarwyddiaeth yn y Pencadlys, fe ddylech ysgrifennu i ddechrau at bennaeth yr adran berthnasol yn:

50 Ludgate Hill
Llundain EC4M 7EX

If you are not satisfied with this reply, you should put your concerns in writing to the relevant Headquarters Director, again at the above address.

If you remain dissatisfied, you may then address your concerns to the Correspondence Unit.

General Information

The Criminal Justice System is made up of a number of agencies. They include the following, listed with contact details, which may be useful if you are seeking any further information.

The Home Office: Public Enquiry Service:

020 7035 4848

www.homeoffice.gov.uk

Ministry of Justice:

020 7210 8500

www.justice.gov.uk

HM Court Service:

www.hm-courts-service.gov.uk

Criminal Justice System For England and Wales Online:

www.cjsonline.gov.uk

The Association of Chief Police Officers (ACPO):

020 7084 8950

www.acpo.police.uk

National Office of Victim Support:

020 7268 0200

www.victimsupport.org.uk

National Association for the Care and Resettlement of Offenders:

020 7840 7200

www.nacro.org.uk

Independent Police Complaints Commission:

08453 002 002

Os na fyddwch yn fodlon â'r ateb hwn, fe ddylech roi eich pryderon ar bapur a'u hanfon at y Cyfarwyddwr perthnasol yn y Pencadlys, eto yn y cyfeiriad uchod.

Os byddwch yn dal yn anfodlon, yna fe allwch gyfeirio eich pryderon at yr Uned Ohebiaeth.

Gwybodaeth Gyffredinol

Mae'r System Cyfiawnder Troseddol yn cynnwys nifer o asiantaethau. Yn eu plith mae'r canlynol, a restrir gyda manylion cyswllt, a allai fod yn ddefnyddiol os ydych yn chwilio am ragor o wybodaeth.

Y Swyddfa Gartref: Gwasanaeth Ymholiadau Cyhoeddus:

020 7035 4848

www.homeoffice.gov.uk

Y Weinyddiaeth Gyfiawnder:

020 7210 8500

www.justice.gov.uk

Gwasanaeth Llys EM:

www.hm-courts-service.gov.uk

System Cyfiawnder Troseddol Cymru a Lloegr Ar Lein:

www.cjsonline.gov.uk

Cymdeithas Prif Swyddogion yr Heddlu (ACPO):

020 7084 8950

www.acpo.police.uk

Swyddfa Genedlaethol Cymorth i Ddiodefswyr:

020 7268 0200

www.victimsupport.org.uk

Y Gymdeithas Genedlaethol er Gofal ac Ailsefydlu Troseddswyr:

020 7840 7200

www.nacro.org.uk

Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu:

08453 002 002

Annex 4

CROWN PROSECUTION SERVICE WELSH LANGUAGE SCHEME

COMPLAINTS PROCEDURE

Level One

Members of the public who wish to complain about CPS Wales in meeting its commitments in this scheme should write to the Chief Crown Prosecutor of the Area whose actions or inactions give rise to the complaint. The Chief Crown Prosecutor will reply to the complainant on behalf of the CPS.

Level Two

Where a complainant is not content with the response provided by the Chief Crown Prosecutor he/she should contact the:

Crown Prosecution Service
Customer Service Unit
50 Ludgate Hill
London EC4M 7EX

Telephone No: 0171 334 8505
Fax No: 0171 273 8092

Level Three

Where a complainant is not content with the response provided by the Customer Service Unit the matter may be referred to the Welsh Language Board (the Board).

Under Section 18(2) of the Welsh Language Act 1993, the Board can consider whether to investigate or not. If it does investigate, the correspondence relating to the matter will be referred to the Chief Crown Prosecutor.

Should a complainant complain directly to the Welsh Language Board (the Board) without first approaching the CPS, the Board will want to ensure that the CPS has had a reasonable opportunity to respond first. In such circumstances the Board will forward the complaint to the Chief Crown Prosecutor who will respond on behalf of the CPS copying the reply to Board.

The Board may initiate its own investigations under Section 17 of the Act without a complaint from a member of the public. In these circumstances, they will contact the Chief Crown Prosecutor.

Atodiad 4

CYNLLUN IAITH GYMRAEG GWASANAETH ERLYN Y GORON

TREFN GWYNION

Lefel Un

Os bydd aelodau'r cyhoedd yn dymuno gwneud cwyn am CPS Cymru o ran bodloni ei ymrwymadau dan y cynllun hwn, dylent ysgrifennu at Brif Erlynydd y Goron ar gyfer y Rhanbarth lle digwyddodd y weithred neu'r diffyg gweithredu sy'n sail i'r gŵyn. Bydd Prif Erlynydd y Goron yn ymateb i'r sawl sy'n cwyno, ar ran y CPS.

Lefel Dau

Os na fydd y sawl sy'n cwyno yn fodlon â'r ymateb a gafodd gan Brif Erlynydd y Goron, dylai ef neu hi gysylltu â:

Gwasanaeth Eryln y Goron
Uned Gwasanaethau i Gwsmeriaid
50 Ludgate Hill
Llundain EC4M 7EX

Rhif Ffôn: 0171 334 8505
Rhif Ffacs: 0171 273 8092

Lefel Tri

Os na fydd y sawl sy'n cwyno yn fodlon â'r ymateb a gafodd gan yr Uned Gwasanaethau i Gwsmeriaid gellir cyfeirio'r mater at Fwrdd yr Iaith Gymraeg (y Bwrdd).

Dan Adran 18(2) Deddf yr Iaith Gymraeg 1993, gall y Bwrdd ystyried a fydd yn ymchwilio ai peidio. Os bydd yn ymchwilio, bydd yr ohebiaeth yn ymwneud â'r mater yn cael eu cyfeirio at Brif Erlynydd y Goron.

Os bydd y sawl sy'n cwyno yn gwneud cwyn yn uniongyrchol i Fwrdd yr Iaith Gymraeg (y Bwrdd) heb fynd at y CPS yn gyntaf, bydd y Bwrdd yn awyddus i sicrhau bod y CPS wedi cael cyfle rhesymol i ymateb yn gyntaf. Dan amgylchiadau o'r fath, bydd y Bwrdd yn anfon y gwyn at Brif Erlynydd y Goron a fydd yn ymateb ar ran y CPS gan anfon copi o'r ymateb at y Bwrdd.

Gall y Bwrdd gychwyn ar ei ymchwiliadau ei hun dan Adran 17 y Ddeddf heb i aelod o'r cyhoedd wneud cwyn. Dan yr amgylchiadau hyn, bydd yn cysylltu â Phrif Erlynydd y Goron. Unwaith y bydd y Bwrdd wedi cwblhau ei ymchwiliadau ei hun fe fydd, yn unol ag Adran 19(1) y

Once the Board has completed its own investigations it will, in accordance with Section 19(1) of the Act, send a report to the Director of Public Prosecutions with a copy to the Chief Crown Prosecutor. It will then be for the Director of Public Prosecutions to issue a formal response.

Ddeddf, yn anfon adroddiad at y Cyfarwyddwr Erlyniadau Cyhoeddus gyda chopi at Brif Erlynydd y Goron. Mater i'r Cyfarwyddwr Erlyniadau Cyhoeddus fydd ymateb yn ffurfiol.

